

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Strategie místního rozvoje MAS Staroměstsko v programovém období EU
2014 – 2020

Local Development Strategy of LAG Staroměstsko in the EU
Programming Period 2014 – 2020

Student: Bc. Nikola Sentlová
Vedoucí diplomové práce: Ing. Michaela Staníčková, Ph.D.

Ostrava 2016

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Nikola Sentlová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210T004 Eurospráva
Téma: Strategie místního rozvoje MAS Staroměstsko v programovém období
EU 2014 – 2020
Local Development Strategy of LAG Staroměstsko in the EU
Programming Period 2014 – 2020
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Rozvoj venkova v Evropské unii
 3. Politika rozvoje venkova v České republice
 4. Strategie místního rozvoje MAS Staroměstsko v programovém období EU 2014 – 2020
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

EUROPEAN COMMISSION. *Rural Development in the EU - Statistical and Economic Information - Report 2013*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. 390 s.
PĚLUCHA, Martin a kol. *Venkov na prahu 21. století*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. 319 s. ISBN 978-80-87197-49-3.
TOMŠÍK, Karel. *Vývoj a perspektivy evropského venkova*. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 208 s. ISBN 978-80-7357-495-6.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Michaela Staníčková, Ph.D.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 22.04.2016

Ing. Boris Navrátil, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci vypracovala samostatně.

V Ostravě 22. dubna 2016

Sentlová

Bc. Nikola Sentlová

Poděkování

Touto cestou bych chtěla zejména poděkovat své vedoucí diplomové práce, Ing. Michaele Staníčkové, Ph.D., za cenné rady, konzultace a připomínky.

Dále bych chtěla poděkovat Bc. Haně Malované za odborné konzultace při zpracování diplomové práce.

Obsah

Úvod.....	5
2 Rozvoj venkova v Evropské unii	8
2.1 Východiska problematiky rozvoje venkova	8
2.1.1 Vymezení a definice venkova	8
2.1.2 Venkovské regiony.....	9
2.1.3 Rozvoj venkova v pojetí Evropské unie.....	11
2.2 Základní charakteristika Společné zemědělské politiky EU	12
2.2.1 Důvody vzniku SZP EU	12
2.2.2 Reformy SZP EU	14
2.3 Podpora rozvoje venkova	19
2.3.1 Podpora rozvoje venkova pro období 2007 – 2013.....	19
2.3.2 Podpora rozvoje venkova pro období 2014 – 2020.....	24
3 Politika rozvoje venkova v České republice	29
3.1 Venkovské oblasti.....	29
3.2 Program rozvoje venkova 2007 – 2013	33
3.3 Program rozvoje venkova 2014 – 2020.....	39
3.3.1 Komunitně vedený místní rozvoj	41
4 Strategie místního rozvoje MAS Staroměstsko v programovém období EU 2014 – 2020	45
4.1 Socioekonomická analýza MAS Staroměstsko	46
4.1.1 Přírodní podmínky.....	47
4.1.2 Obyvatelstvo.....	47
4.1.3 Trh práce	50
4.1.4 Ekonomická vybavenost	53

4.1.5	SWOT analýza MAS Staroměstsko	55
4.2	Místní akční skupina Staroměstsko	57
4.3	Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Staroměstsko	60
4.3.1	Vize a mise Strategie Komunitně vedeného místního rozvoje	60
4.3.2	Cíle a opatření Strategie Komunitně vedeného místního rozvoje.....	61
Závěr.....		69
Seznam použité literatury.....		72
Seznam zkratek		77
Seznam tabulek, grafů a obrázků		
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce		

Úvod

Problematicke rozvoje venkova je v posledních několika desetiletích věnována podstatná pozornost. V minulosti hrál venkov důležitou roli především pro oblast zemědělství, což se postupem času měnilo. Ačkoli rozvoj venkova nebyl zpočátku součástí Společné zemědělské politiky Evropské unie, dostalo se mu patřičné pozornosti v pozdějších letech. Vzhledem k tomu, že venkovské oblasti tvoří převážnou část evropského území a žije zde více než polovina obyvatel Evropské Unie, stala se podpora venkova jednou z hlavních priorit Evropské unie. Na rozvoj venkova je vyhrazená politika rozvoje venkova, jejíž podstatou je řešení problémů venkova a využívání jeho doposud podceňovaného potenciálu. Problematicke politiky rozvoje venkova se dostává větší pozornosti na přelomu tisíciletí, kdy se dostává do popředí zájmů jak Evropské Unie, tak i celého světa. Důvodem tohoto trendu je snaha o řešení problému regionálních disparit, k jejichž eliminaci dochází právě díky venkovským oblastem. Politika rozvoje venkova na úrovni Evropské unie spadá do sdílených politiky, kdy členské státy převedou část svých pravomocí na nadnárodní úroveň. Stejně tomu tak je i v případě České republiky, která se stala členem Evropské Unie v roce 2004 a tím pádem je pro ni problematika rozvoje venkova stejně důležitá jako pro samotnou Evropskou Unii. V rámci České republiky je politika rozvoje venkova realizována prostřednictvím Programu rozvoje venkova v rámci něhož čerpají finanční pomoc místní akční skupiny, na jednu z nichž je diplomová práce zaměřena. Místní akční skupiny jsou povinny zpracovávat Strategii komunitně vedeného místního rozvoje, na jejímž základě jsou čerpány prostředky Evropské Unie. V rámci diplomové práce je pozornost zaměřena na Strategii komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2014 – 2020.

Cílem diplomové práce je zhodnotit stávající situaci Místní akční skupiny Staroměstsko a posoudit její možný rozvojový potenciál na základě Strategie Komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2014 – 2020, jež je zpracována na základě SWOT analýzy území a jejím cílem je rozvoj obcí Místní akční skupiny Staroměstsko, kterého má být dosaženo prostřednictvím stanovených opatření v relevantních klíčových oblastech.

Diplomová práce je rozdělena do tří obsahových kapitol, které jsou doplněny o úvod a závěr. Druhá kapitola diplomové práce se zaměřuje na rozvoj venkova v Evropské unii, kde je obsaženo celkové pojetí venkova spolu s vymezením a jeho jednotlivými definicemi. Vzhledem k tomu, že politika rozvoje venkova byla součástí Společné zemědělské politiky, ze které se později vyvinula, je v této kapitole věnována právě pozornost vývoji společné

zemědělské politiky zaměřené na problematiku rozvoje venkova. Vymezení společné zemědělské politiky postupuje od samotných příčin vzniku této politiky, tzn. od doby vzniku Společenství, kdy zemědělství bylo nesmírně významné pro jednotlivé státy. Proměny společné zemědělské politiky a tedy i politiky rozvoje venkova byly uskutečňovány pomocí reformních kroků, kdy jedním z nejdůležitějších bylo přijetí Agendy 2000, která rozdělila společnou zemědělskou politiku do pilířové struktury a právě politice rozvoje venkova je od této doby věnován II. pilíř. Další oblastí, kterou se tato kapitola zabývá, je podpora rozvoje venkova pro programové období 2007 – 2013. Zde jsou vymezeny cíle politiky rozvoje venkova, jednotlivé prioritní osy a zdroje financování, kdy hlavním nástrojem se stal Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova.

Třetí kapitola diplomové práce se zabývá politikou rozvoje venkova v České republice. Česká republika se stala součástí Evropské Unie v roce 2004, ale již před jejím vstupem bylo možné čerpat prostředky na oblast zemědělství a rozvoje venkova ze zdrojů Evropské unie, a to prostřednictvím programu SAPARD. V rámci této kapitoly jsou vymezeny venkovské oblasti na území České republiky dle metodiky Organizace pro hospodářskou spolupráci a Eurostatu, které vychází z územního členění dle klasifikace NUTS. Dále je zde charakterizován český venkov a následně je pozornost věnována programovému období 2007 – 2013, kde je uvedena hierarchie čerpání finančních prostředků Evropské Unie, analyzovány jednotlivé osy politiky rozvoje venkova a uvedeno financování této politiky. V poslední části této kapitoly charakterizováno programové období 2014 – 2020 pro potřeby politiky rozvoje venkova České republiky. V tomto období se stal hlavním nástrojem pro čerpání finančních prostředků Komunitně vedený místní rozvoj, který navazuje na iniciativu Leader využívanou v programovém období 2007 – 2013. Komunitně vedený místní rozvoj je využíván ve venkovském území, konkrétně v území místních akčních skupin tvořeném správními územími obcí a představuje účinný nástroj při realizaci politiky rozvoje venkova.

Čtvrtá kapitola diplomové práce se zabývá Strategií místního rozvoje Místní akční skupiny Staroměstsko pro programové období Evropské Unie 2014 – 2020. V první části této kapitoly byla provedena socioekonomická analýza Místní akční skupiny Staroměstsko, jejíž součástí je také SWOT analýza území. K samotnému vymezení Místní akční skupiny Staroměstsko dochází v další podkapitole diplomové práce. Místní akční skupina Staroměstsko představuje spolupráci mezi soukromým a veřejným sektorem, která zastupuje místní socioekonomické zájmy působící na vymezeném subregionálním území, pro něž se navrhuje a provádí Strategie Komunitně vedeného místního rozvoje. Právě Strategii Komunitně vedeného místního

rozvoje je věnována poslední část diplomové práce. Ta v sobě zahrnuje vize a mise Místní akční skupiny Staroměstsko na základě nichž dochází ke stanovení strategických cílů, kterých je dosahováno pomocí konkrétních opatření. Opatření jsou zaměřená na zlepšování podmínek života místních obyvatel, podporu konkurenceschopnosti území a na zlepšení stavu životního prostředí.

Pro potřeby diplomové práce byla využita metoda komparace politiky rozvoje venkova v programových obdobích Evropské Unie 2007 – 2013 a 2014 – 2020 na základě strategických programových dokumentů relevantních pro tuto problematiku. Diplomová práce vychází z informačních zdrojů Evropské komise na evropské úrovni týkajících se programování politiky rozvoje venkova, dále na úrovni národní ze zpráv Nejvyššího kontrolního úřadu, ze schváleného dokumentu Program rozvoje venkova 2014 – 2020 a z dokumentu Strategie Komunitně vedeného místního rozvoje Místní akční skupiny Staroměstsko.

2 Rozvoj venkova v Evropské unii

Rozvoji venkova je v posledních letech věnována čím dál větší pozornost. V minulosti hrál venkov důležitou roli především pro zemědělství, což se postupem času měnilo. Ačkoli rozvoj venkova nebyl zpočátku součástí společné zemědělské politiky, dostalo se mu patřičné pozornosti v pozdějších letech. Vzhledem k tomu, že venkovské oblasti tvoří převážnou část evropského území, stala se podpora venkova jednou z hlavních priorit *Evropské unie* (European Union, EU). Problematice rozvoje venkova je věnována politika rozvoje venkova, jejíž podstatou je řešení problémů venkova a využívání jeho dosud podceňovaného potenciálu.

2.1 Východiska problematiky rozvoje venkova

Problematika rozvoje venkova se na přelomu století dostává do popředí zájmů jak Evropské unie, tak i světa. Jedním z důvodů tohoto trendu je rostoucí snaha o snižování regionálních disparit, k jejichž eliminaci dochází právě díky venkovským oblastem.

2.1.1 Vymezení a definice venkova

Venkov a venkovské oblasti jsou obecně hodnoceny z hlediska jejich atraktivnosti. Faktory, které ovlivňují atraktivitu venkova lze rozdělit na tzv. tvrdé a měkké. Mezi tvrdé faktory patří například přírodní zdroje, obyvatelé venkova, investice, infrastruktura a ekonomická struktura. V současnosti roste význam měkkých faktorů, jako sociální, kulturní, environmentální a místní znalosti, jenž tvoří základní kapitál daného venkova. Vzhledem k tomu, že existuje celá řada definic, která vymezuje problematiku venkovského prostoru, lze identifikovat jednu průřezovou charakteristiku, a to že venkov je velmi heterogenní.

V minulosti byl venkov vnímán především jako základna pro zemědělský sektor s poměrně vysokou mírou zaměstnanosti venkovského obyvatelstva v zemědělství, a proto byla i zemědělská politika v tomto smyslu považována za dostatečnou regionální politiku pro venkovské oblasti. Díky vlivu globalizace, pozvolné liberalizace světových trhů a jiných trendů ve světové ekonomice, došlo k zásadnímu obratu výchozích podmínek politiky rozvoje venkova (Pělucha, 2012).

Jak již bylo zmíněno, pro venkov neexistuje jednotná definice. *Pojem venkov* má široké zaměření, lze si pod ním představit vesnici i krajinu. Při definování venkova je důležité stanovit, že se jedná o území či prostor. Důležité je vymezení tohoto prostoru a k tomu to účelu slouží pozitivní a negativní přístup. Podle pozitivního přístupu je venkovem území

s venkovským charakterem. Druhý pohled nahlíží na problematiku jako na vše ostatní, co není městem.

Na venkov je možné nahlížet z různých vědních oborů. Jedním z nich je například **sociologický přístup**. Ten venkov definuje jako obydlený prostor mimo městské lokality, který je tradičně charakterizovaný orientací na zemědělství a menší hustotou obyvatel. Další přístup se zaměřuje na **propojení člověka s krajinou**, kdy je venkov pojímán jako člověkem přetvořené

a dotvořené ekosystémy, které s aktivní rolí člověka, rostlin a živočichů počítají a neobejdou se bez nich. Tento přístup poukazuje na fakt, že venkovská krajina je krajinou lidskou (Pělucha, 2012).

Venkov lze definovat také podle toho, jak je vnímán svými obyvatel, což popisují Kučera a Kuldová (Majerová, 2009):

- **venkov jako neměstský prostor** – Jedná se o prostor mimo města, jehož kritérii pro toto členění je počet obyvatel nebo hustota zalidnění či další ekonomické a demografické indikátory;
- **venkov jako krajina** – zde je venkov pojímán jako otevřený prostor jakožto alternativa k uzavřenému prostředí měst;
- **venkov jako prostor k zemědělství** – jde o subjektivní dojem obyvatel venkova a obyvatel ve městě, přičemž na venkově není zemědělství nejdůležitější ekonomickou aktivitou;
- **venkov jako prostor rekreace a odpočinku** – touto úlohou venkov disponuje až od 20. století a to díky rozvoji turistiky v těchto oblastech.

Důležitou součástí definic venkova je vymezení hranic venkova, kde na jedné straně je ohraničen městem a na druhé straně divočinou. Zde je venkov chápán jako místo, co již není městem, a ještě není divočinou (Pělucha, 2012).

2.1.2 Venkovské regiony

Pro definování venkovských regionů je důležité vymezení regionů v rámci EU. Vymezení venkovských regionů je nutné pro různé statistické účely, sociologické výzkumy, pro zpracovávání koncepčních programů nebo pro rozhodování orgánů zajišťujících regionální politiku. Na území Evropské unie jsou regiony klasifikovány pomocí *Nomenklatury územních statistických jednotek* (Nomenclature of Territorial Units for Statistics, NUTS), která byla

zavedena v roce 1988 Evropským statistickým úřadem (Eurostat). Legislativně schválena však byla až v roce 2003 a to schválením *Nářízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1059/2003 o zavedení společné klasifikace územních statistických jednotek NUTS*. Dle tohoto Nařízení má každá územní jednotka svůj kód a název a je členěna hierarchicky (Novotná, 2007).

Klasifikace regionů je prováděna na základě počtu obyvatel v regionu. Největší územní plochu představuje NUTS 0, které zaštiťuje území celého členského státu. Dále se NUTS 0 člení na NUTS I, NUTS II a NUTS III. V minulosti existovaly také NUTS IV a NUTS V, to však bylo změněno na nižší územní členění tzv. *místní administrativní jednotky* (Local Administrative Unit, LAU). Členění regionů dle NUTS v EU je zaznamenáno v tabulce 2.1. Úrovně LAU nejsou definovány ve všech státech.

Tabulka 2.1: Územní statistické jednotky NUTS v EU

Úroveň	Maximální počet	Minimální počet
NUTS I	7 000 000	3 000 000
NUTS II	3 000 000	800 000
NUTS III	800 000	150 000

Zdroj: Evropské strukturální a investiční fondy, 2015; vlastní zpracování, 2015

Existuje celá řada definic pro pojem venkovský region, mezi nejběžněji používanou však patří metoda podle *Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj* (Organisation for Economic Co-operation and Development, OECD). Tato metoda rozlišuje regiony podle *podílu obyvatelstva žijícího ve venkovských obcích* (EUROPEAN COMMISSION, 2013). Jedná se o obce s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel/km². Regiony na úrovni NUTS III se dle stanoveného kritéria rozdělují na tři typy (Pělucha, 2012):

- **venkovský region** – více než 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích;
- **přechodný region** – 15 – 50 % obyvatel žije ve venkovských obcích;
- **městský region** – méně než 15 % obyvatel žije ve venkovských obcích.

Původní označení rozlišovalo pouze dva typy regionů venkovské a městské, později byl vytvořen přechodný region. Výhodou tohoto rozčlenění je možnost jednoduše provádět statistická šetření a výpočty a následně pak aplikovat při mezinárodním srovnání. Spolu s výhodami existuje jistá nevýhoda a tou se stala především velikost regionu, tedy nemožnost zohlednit regionální specifika uvnitř sledované jednotky. Dle tohoto vymezení regionů byl v roce 2012 jediným venkovským regionem na úrovni NUTS III kraj Vysočina, jediným

městským regionem Hlavní město Praha a ostatní kraje spadaly pod přechodné regiony (Ministerstvo zemědělství, 2014).

Dalším subjektem, který se zabývá rozčleněním regionů, je *Evropský statistický úřad* (Eurostat). Dle Eurostatu se regiony rozdělují podle stupně urbanizace a to na **hustě zalidněné oblasti**, kdy se jedná o skupiny sousedících obcí, jejichž hustota zalidnění přesahuje 500 obyvatel/km² a populace této oblasti dosahuje nejméně 50 000 obyvatel. Druhou kategorií tvoří **prostřední oblasti**, tj. skupiny obcí, z nichž každá má hustotu obyvatel nižší než 100 obyvatel/km² a nejsou součástí hustě zalidněné oblasti. Počet obyvatel takové oblasti musí být menší než 50 000 obyvatel anebo musí sousedit s hustě zalidněnou oblastí. V poslední řadě se jedná o **řídce zalidněné oblasti**, které jsou tvořeny skupinou obcí nepatřících do předešlých kategorií.

Přestože se převážná část území Evropské unie vyznačuje venkovským charakterem, jednotlivé členské státy přikládají různý význam venkovským oblastem. Státy jako například Belgie, Nizozemí či Malta patří mezi státy, kde dominují spíše městské oblasti, naopak v severských zemích (Finsko, Švédsko) nebo Irsku je velké zastoupení oblastí venkovské. V případě České republiky dominují převážně venkovské oblasti (Ministerstvo zemědělství, 2014).

2.1.3 Rozvoj venkova v pojetí Evropské unie

Venkov je specifickou částí životního prostoru, kde se prolínají různorodé environmentální, ekonomické a společenské prvky. Dříve byla pro venkov charakteristická zemědělská výroba a lesní hospodářství, avšak s postupujícím technickým pokrokem se mění podíl zemědělské ekonomiky na celkové hospodářské produkci společnosti. Pracovní síla postupem času přecházela ze zemědělství do sektoru služeb a průmyslu.

Vzhledem k tomu, že venkovské oblasti tvoří přes 90 % celkového území EU a žije zde více než polovina obyvatelstva, je této politice přikládána patřičná pozornost. Politika rozvoje venkova EU se neustále vyvíjí, aby byla schopna reagovat na vzniklé problémy ve venkovských oblastech. Rozvoj venkova se v posledních desetiletích postupně zakomponoval nejen do různých politik EU, ale také do politik jednotlivých států. Dle Majerové (2009) je možné na politiku rozvoje venkova nahlížet jako na řešení rozvoje a hledání možností, jak efektivně zohlednit veškerá specifika, kterými venkovský prostor disponuje a do rozvojových strategií zahrnout i konkrétní stav a podmínky na venkově v jednotlivých členských státech EU.

V Evropské unii byla uplatňována cílená podpora venkovským oblastem založená na diferencovaném přístupu k jednotlivým územním oblastem, jež byly hierarchicky kategorizovány. Pro potřeby Evropské unie jsou regiony klasifikovány dle NUTS. Toto územní členění se stalo základem pro uplatňování politiky soudržnosti. Ačkoliv problematika rozvoje venkova již nespadá pod politiku soudržnosti, zůstává regionální vymezení pro venkov nadále velmi významné a to zejména díky možnosti zapojení se do programů v rámci *Evropských strukturálních a investičních fondů* (European Structural and Investment Funds, ESIF), které jsou na regionálním přístupu založeny. Kromě politiky soudržnosti je problematika rozvoje venkova důležitá i pro zemědělskou politiku. Vzhledem k tomu, že politika rozvoje venkova má svůj původ ve *Společné zemědělské politice* (Common Agricultural Policy, CAP/SZP) je této oblasti zaměřena pozornost v následujícím textu.

2.2 Základní charakteristika Společné zemědělské politiky EU

Základy Společné zemědělské politiky sahají až ke vzniku samotné evropské integrace. Důvodem byl velký význam zemědělství pro zakládající státy Společenství. Společná zemědělská politika si prošla mnoho změnami v průběhu rozrůstajícího se Společenství. Ke zmíněným změnám docházelo pomocí reformních kroků, kterým je věnována tato podkapitola.

2.2.1 Důvody vzniku SZP EU

Od samého počátku integrace Evropy hraje zemědělský sektor významnou roli. Po druhé světové válce nebyly státy Evropy schopny zajistit si zemědělskou produkci ve vlastní režii, a proto byla Evropa odkázána na dovoz potravin především ze Spojených států amerických. Vzhledem k těmto skutečnostem vyvstala nutnost posílit evropské zemědělství. Významným mezníkem v oblasti zemědělství bylo podepsání Římských smluv v roce 1957. Smlouva o založení *Evropského hospodářského společenství* (European Economic Community, EEC/EHS) dala základ Společné zemědělské politice. V této době nebyla rozvoji venkovských oblastí věnována téměř žádná pozornost. Ve Smlouvě o EHS byly stanoveny cíle Společné zemědělské politiky (Tomšík, 2009):

- zvýšení produktivity zemědělství podporou technického pokroku a zajišťováním racionálního rozvoje zemědělské výroby a optimální využití výrobních činitelů, zejména pracovní síly;
- zajištění odpovídající životní úroveň zemědělcům;

- stabilizace trhů;
- zabezpečení plynulého zásobování;
- zajištění přiměřených spotřebitelských cen zboží.

Z výše uvedených cílů jsou odvozeny základní principy SZP EU, a to jednotný trh, preference Společenství a finanční solidarita. Z principů vyplývalo, že zemědělské produkty se mohly volně pohybovat přes hranice členských zemí, producentům byla garantována ochrana před vnější konkurencí, a co se týče výdajů na SZP, tak ty byly hrazeny ze společných zdrojů (EUROSKOP, 2015).

Jedním z nástrojů na podporu venkovských oblastí byla *Evropská investiční banka* (European Investment bank, EIB), která měla podporovat ekonomický růst zaostalejších regionů. Evropská investiční banka však nemohla ekonomicky méně vyspělým regionům přinést výraznější výhody, protože je tržně orientována.

Jako další nástroj na podporu venkovských oblastí (spadající pod zemědělství) byl vytvořen *Evropský zemědělský záruční a garanční fond* (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund, EAGGF). Tento nástroj, založený v roce 1962, se stal hlavním finančním nástrojem na podporu zemědělství v EHS. Fond se skládal ze dvou sekcí, *záruční* a *orientační*. Financování samotné zemědělské výroby bylo úkolem *záruční sekce*, která tvořila asi 90 % veškerých výdajů z tohoto fondu na SZP EU. Prostředky ze záruční sekce sloužily k intervenčním opatřením nebo k úhradě přímých plateb a také k financování programů na podporu rozvoje venkova.

Zbývajících 10 % z fondu EAGGF zaujímal *orientační část* zaměřená na modernizaci zemědělství (tudíž tak nepřímou podporu zaostalejším regionům, protože právě v nich žila významná část obyvatelstva pracujícího v málo produktivním zemědělstvím), zvyšování kvalifikace mladých zemědělců, na podporu zpracování a odbytu zemědělských výrobků. Cílem orientační sekce bylo také přispět ke snížení regionálních disparit¹ v Evropě a podpořit regionální rozvoj (Fojtíková, 2008).

¹ Regionální disparita – jde o rozdílnost či nerovnost znaků, jevů nebo procesů, jejichž identifikace a srovnání nese nějaký racionální smysl.

Fond EAGGF byl nejdůležitějším finančním nástrojem SZP EU a vzhledem k objemu finančních prostředků se stal i nejvýznamnější částí rozpočtu Společenství. Po čtyřicetileté působnosti byl nahrazen jinými finančními nástroji.

Za nejdůležitější opatření zemědělské politiky lze považovat zavedení tzv. *tržních organizací*. Ty představovaly společné tržní řády pro jednotlivé komodity jako rýže, cukr, chmel, víno aj. V roce 1962 došlo k zavedení prvního řádu pro obiloviny a v roce 1968 byly zavedeny jednotné garantované ceny. Systém spočíval v tom, že za tyto ceny EHS odkupovala zemědělskou produkci v případě poklesu tržní ceny nebo v důsledku nízké poptávky. Uplatňování cenových garancí se stalo hlavním problémem v rámci SZP EU, a to proto, že docházelo k výrazné nadprodukci, která generovala stále větší výdaje ze společného rozpočtu (Tomšík, 2009). Vzhledem k existujícím problémům vyvstala potřeba provedení reformních kroků v této oblasti.

2.2.2 Reformy SZP EU

Prvním reformním krokem byl v roce 1968 tzv. **Mansholtův plán**, jehož podstatou byla restrukturalizace zemědělství. Záměrem bylo podpořit odchod méně výkonných a starších zemědělců z oboru, což by vedlo ke snížení počtu zemědělských podniků a následně by se zvýšila jejich efektivnost. Tato restrukturalizace evropského zemědělství, jež by vedla k redukci výrobních nákladů, měla umožnit následné snížení garantovaných cen. Tento program však neuspěl a jeho aplikace byla ponechána v rukou jednotlivých členských zemí.

Orientace SZP EU byla především ovlivňována trhem. Ten stimuloval zemědělskou produkci, která se stávala díky nadprodukci a vysokým nákladům stále významnějším problémem. Vzhledem k existenci přetrvávajících problémů bylo nutné přistoupit k dalším změnám. Na konci 70. let 20. století byl poprvé změněn systém neomezené cenové garance a v roce 1984 byl díky neustálé nadprodukci mléka zaveden systém produkčních kvót na mléko.

V roce 1986 byla do SZP začleněna problematika životního prostředí a to díky podpisu *Jednotného evropského aktu* (Single European Act, SEA/JEA). Dalším významným mezníkem pro oblast venkova byla integrace části SZP EU do tzv. *strukturálních politik*, jejímž hlavním cílem bylo snižování sociálně-ekonomických disparit mezi evropskými regiony. Pro oblast venkovských regionů byly definovány tyto cíle (Tomšík, 2009):

- podpora rozvoje venkovských regionů urychlením strukturálních změn v zemědělství v rámci reformy SZP EU a podporou modernizace a restrukturalizace rybolovu;

- podpora venkovských regionů pomocí rozvoje a strukturálních změn venkovských oblastí.

Přestože byly provedeny významné kroky k eliminaci problémů v SZP EU, byly výdaje na tuto politiku stále na vysoké úrovni. Vzhledem k nepříznivé situaci bylo nutné přijmout radikálnější reformu SZP EU a proto v roce 1992 byla přijata tzv. **McSharryho reforma**. Za cíl si reforma kladla podporu konkurenceschopnosti evropského zemědělství, udržet zemědělskou výrobu pod kontrolou a zajistit, aby zemědělský rozpočet byl v rámci dohodnutých limitů (Tomšík, 2009). Novým prvkem reformy bylo zavedení tzv. *přímých plateb*, které kompenzovaly ušlé příjmy zemědělců v důsledku nižších intervenčních cen. Přímé platby sloužily jako klíčový nástroj při odbourávání cenové stimulace zemědělské produkce. Díky tomuto instrumentu mělo dojít ke snížení množství zemědělské produkce, celkové finanční nákladnosti SZP EU na rozpočtu a podpory ekologických postupů výroby. Nový nástroj sice nesnížil celkové náklady na společnou zemědělskou politiku, ale změnila se povaha plateb.

V oblasti rozvoje venkova byla zaváděna nová podpůrná opatření, která se týkala například předčasného odchodu zemědělců do důchodu, podpůrných opatření v lesnictví podporující zalesnění zemědělské půdy či rozvoje lesnických aktivit v zemědělských podnicích. Zaměření těchto opatření mělo za úkol korespondovat s problematikou přizpůsobování zemědělských struktur potřebám evropského venkova. I přes existenci některých nedostatků přinesla McSharryho reforma určitá pozitiva. Například se zlepšila tržní rovnováha, úroveň zemědělské produkce se dostala pod kontrolu, zemědělská výroba EU se stala konkurenceschopnější a byl zaznamenán pozitivní vývoj zemědělským příjmům. Reforma však zaznamenala i neúspěch a to především ve své snaze zastavit proces koncentrace. Nadále významně klesal počet pracovníků v zemědělství, což mělo za následek úpadek některých venkovských oblastí. Vzhledem k poklesu zemědělsky aktivní populaci docházelo ke zvyšování nezaměstnanosti ve venkovském prostoru a posilovala se tendence vysídlování venkova (Tomšík, 2009).

Na výše uvedené problémy reagovala tzv. **Corská deklarace**, která byla přijata na Evropské konferenci o rozvoji venkova v roce 1996. Tato deklarace zdůraznila význam evropského venkovského prostoru na konci 20. století.

Dalším krokem, který přispíval k úpravě SZP EU bylo přijetí akčního programu *Agenda 2000*. Jednalo se o dokument vytvořený na konci 90. let, který obsahoval reformy společných politik.

Agenda 2000 konkrétně vymezila podobu evropského modelu zemědělství a jejím dílčím úkolem bylo řešení neúspěchů McSharryho reformy. Přestože McSharryho reforma nezaznamenala většího pokroku v řešení problémů, stala se spolu s Agendou 2000 velmi významnou, protože obě reformy představovaly historicky první náznaky dílčího ukotvení postulátů **politiky rozvoje venkova** do SZP EU (Pělucha, 2012). Nejdůležitějším bodem tohoto dokumentu bylo však rozdělení SZP EU do dvou pilířů. První pilíř představoval *Tržní opatření*, zatímco druhý pilíř byl tvořen *politikou rozvoje venkova*. Pro SZP EU byly Agendou 2000 stanoveny cíle (Tomšík, 2009):

- větší orientace na trh a větší konkurenceschopnost;
- potravinová bezpečnost a kvalita potravin;
- stabilizace zemědělských příjmů;
- integrace environmentálních aspektů do SZP;
- podpora životaschopnosti venkovských oblastí orientací na multifunkční zemědělství;
- posílení soudržnosti prostřednictvím lepší konkurenceschopnosti zemědělství a vyšší mírou diverzifikace.

V případě I. pilíře SZP EU - tržní opatření - počítala reforma s pokračováním McSharryho reformy z roku 1992. Financování II. pilíře – rozvoj venkova – spadalo především pod Evropský zemědělský orientační a záruční fond, konkrétně do sekce garance. Oblast reformované politiky rozvoje venkova měl zahrnovat všechny venkovské regiony na území Evropské unie.

Konkrétní opatření pro rozvoj venkova, dle *Nářízení Rady ES č. 1257/1999*, byla zaměřena na investice v zemědělských podnicích, zahájení činnosti mladých zemědělců, odbornou přípravu, předčasný odchod do důchodu a v neposlední řadě na přizpůsobování a rozvoj venkovských oblastí.

Agenda 2000 zohledňovala také potřeby předpokládaného budoucího rozšíření Evropské unie. Pro tyto účely Agenda 2000 zavedla předvstupní finanční nástroje, které měly usnadnit adaptaci na relevantní mechanismy po vstupu do EU. Prvním z nich byl nástroj *Nástroj předvstupních strukturálních politik* (Instrument for Structural Policies for Pre-Accession, ISPA) - podporující projekty v oblasti životního prostředí a dopravní infrastruktury - a

druhým se stal *Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova* (Special Action for Pre-Accession measures for Agriculture and Rural Development, SAPARD) - zaměřený na restrukturalizaci zemědělství a venkova.

Další významnou reformou byla **Fischlerova reforma** z roku 2003, které byla původně zamýšlena jako střednědobá revize rozhodnutí přijatých v rámci Agendy 2000. Zaměření reformy je znázorněno v tabulce 2.2.

Tabulka 2.2: Zaměření Fischlerovy reformy

Decoupling	Odstranění vazby podpor na zemědělskou produkci zavedením jednotné platby na farmu (zemědělský výrobce získal jednu platbu namísto několika).
Cross-compliance	Respektování standardů na úrovni farmy. Jednalo se o definované požadavky na hospodaření (veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin, ŽP, aj.).
Modulace	Přesun prostředků z I. pilíře do II. pilíře SZP.
Rozvoj venkova	V tomto rámci byly podporovány oblasti: kvalita potravin, welfare, nové technologie pro zpracování potravin, podpora mladých farmářů a malých zpracovatelů apod.
Audit farem	Smyslem bylo pomoci zemědělským producentům při aplikaci standardů cross-compliance.
Vznik nových fondů	Rozdělení Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu pro zemědělství na Evropský zemědělský záruční fond a na Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova.

Zdroj: Pěluha, 2012; vlastní zpracování, 2015

Politika rozvoje venkova, zejména její orientace, byla ovlivněna také zasedáním Evropské rady v roce 2001 ve švédském **Göteborgu**. Na tomto zasedání byla přijata mimo jiné strategie trvale udržitelného rozvoje, která výrazně ovlivnila i přístup k zemědělství a rozvoji venkova. Na tomto summitu bylo odsouhlaseno, aby SPZ EU podporovala trvale udržitelný rozvoj a to prostřednictvím vyššího důrazu na kvalitu potravin, používáním takových metod ohleduplných k životnímu prostředí, včetně ekologického zemědělství. Důležitým bodem se stala také ochrana biodiverzity.

Východiska pro politiku rozvoje venkova byla obsažena v *Lisabonské strategii*, která byla určena na léta 2000 až 2010. Lisabonská strategie poukazovala na důležitost venkovského

prostoru, především jako nástroje na oživení hospodářského růstu a podpoře zaměstnanosti. Na zasedání Evropské rady v Göteborgu byla Lisabonská strategie rozšířena o udržitelný rozvoj.

O dva roky později se v Salzburgu konala 2. konference o rozvoji venkova, jejímž výstupem byla *Salzburská deklarace*. Na základě zmíněné deklarace byly definovány principy, kterými by se politika rozvoje venkova měla řídit. Například bylo stanoveno, že ve venkovských oblastech musela být uplatňována politika rozvoje venkova, která měla sloužit širší společnosti a současně podporovat soudržnost. Stěžejním záměrem Salzburské deklarace mělo být vytvoření jednoho finančního nástroje a jednoho finančního managementu pro rozvoj venkova. Deklarace také ve větší míře integrovala zemědělské aktivity do celkového rámce rozvoje venkova s důrazem na potřebu jejich adaptace (Tomšík, 2009).

V posledních letech se obnova a rozvoj venkova dostávají do popředí zájmů EU. Reforma SZP EU zvaná jako **Health Check** z roku 2008 zavedla do oblasti rozvoje venkova nové priority v podobě boje proti klimatickým změnám, podpory obnovitelných zdrojů energie nebo ochrany biodiverzity. Zmíněná reforma neměla představovat reformu jako takovou, ale spíše nápravu některých kroků, provedených v rámci Fischlerovy reformy.

Poslední reformou týkající se SZP EU je reforma z roku 2013, v níž byly stanoveny cíle životaschopná produkce potravin; udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu a vyvážený územní rozvoj. Jedná se o první reformu, která byla přijímána řádným legislativním postupem.² Nová reforma se zabývala SZP EU na programové období 2014 - 2020. Pilířová struktura zůstala zachována, přičemž I. pilíř je zaměřen na podporu příjmů a opatření pro řízení trhu a II. pilíř je tvořen rozvojem venkova. Součástí reformované SZP EU je (CONSILIUM, 2015):

- tzv. „ozelenění“ plateb, které jsou poskytovány zemědělským podnikům, a sice zavedením zemědělských postupů šetrných k životnímu prostředí, jako je například diverzifikace plodin a zachování ekologicky významných a přínosných krajinných prvků, jakož i určité minimální plochy trvalých travních porostů;
- větší **rovnováha** v rozdělování podpory tak, aby se zmenšily největší rozdíly ve výši podpory příjmů poskytované zemědělcům v celé Unii. Největším zemědělským podnikům budou navíc snižovány platby přesahující určitou hranici;

² Řádný legislativní postup je postup, při němž Rada sdílí legislativní pravomoci s Evropským parlamentem.

- **lepší zacílení podpory příjmů** na zemědělce, jež ji nejvíce potřebují – jde zejména o mladé zemědělce, zemědělce v odvětvích s nízkými příjmy a v oblastech s přírodními omezeními.

2.3 Podpora rozvoje venkova

Politika rozvoje venkova spadá mezi oblasti tzv. sdílených pravomocí, kdy členské země EU předávají své kompetence na nadnárodní úroveň, a ve velké míře je determinována komunitárním právem. Vydávání legislativních norem probíhá na unijní úrovni a členské státy uplatňují vlastní právo v takových případech, kdy tak EU neučinila. Rámec podpory pro rozvoj venkova je založen na analýze problémů evropského venkova jako celku a na této bázi je determinována i jeho struktura (Tomšík, 2009).

2.3.1 Podpora rozvoje venkova pro období 2007 – 2013

Pro programové období 2007 – 2013 si politika rozvoje venkova kladla za cíl stanovit koherentní a trvale udržitelný rámec pro rozvoj venkovských oblastí. Problematika rozvoje venkova byla v zemích EU původně řešena na bázi sektorového přístupu a orientovala se především na strukturální problémy v rámci zemědělství. Významným mezníkem v oblasti vývoje politiky rozvoje venkova se stal dokument *Agenda 2000*, na jehož základě došlo k vytvoření druhého pilíře společné zemědělské politiky, který byl zaměřen na rozvoj venkova. V rámci programového období 2007 – 2013 se rozvoj venkova vyčlenil ze strukturálně orientovaných přístupů a vytvořil samostatnou, jednotně financovanou politiku, jež spadala do obecného rámce SZP EU.

Mezi hlavní rysy politiky rozvoje venkova pro období 2007 – 2013 patřilo:

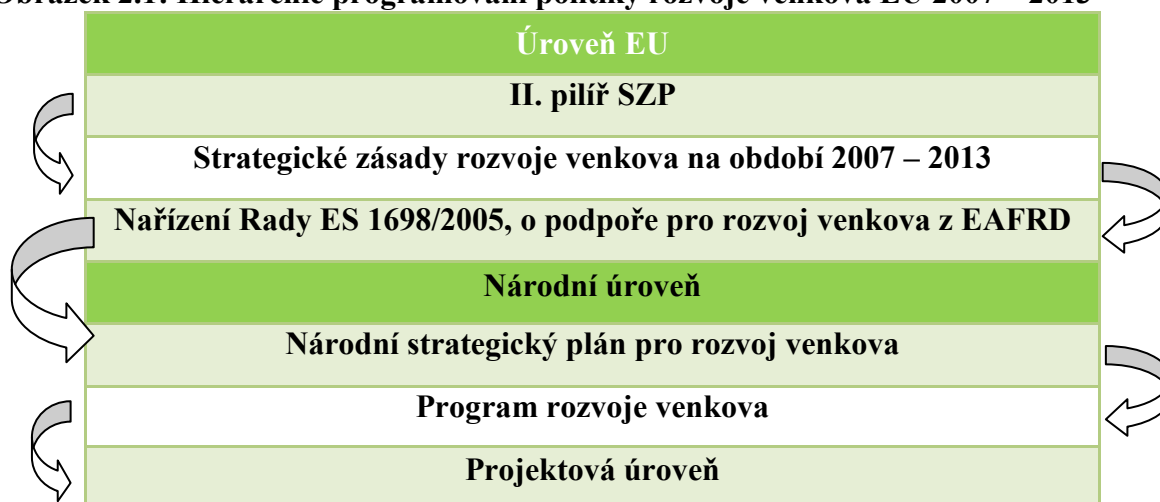
- vznik jednoho nástroje financování a programování, jímž se stal nově vzniklý Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova;
- předložení strategie, která je intenzivněji zaměřená na priority Společenství;
- posílení kontroly, hodnocení a zlepšení zpětné vazby.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD) se stal finančním nástrojem pro podporu rozvoje venkova na období let 2007 – 2013 (EUROPEAN COMMISSION, 2013). Finanční nástroj vznikl na základě nařízení Rady ES č 1698/2005 ze dne 20. září 2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (Tomšík, 2009). Tento nástroj si kladl za cíl posílit politiku rozvoje venkova Evropské unie a zjednodušit její

provádění. Zlepšoval zejména řízení a kontrolu nové politiky rozvoje venkova na období 2007 – 2013 (EUROPA, 2012). Na programové období 2007 – 2013 disponoval EAFRD s 96 mld. EUR. Nejvíce finančních prostředků z fondu obdrželo Polsko, asi 13 mld. EUR a na druhém místě Německo 9 mld. EUR. Česká republika disponovala v programovém období 2007 – 2013 téměř se třemi miliardami EUR (EUROPEAN COMMISSION, 2013).

Podle zmíněného nařízení Rady ES by měla politika rozvoje venkova brát v úvahu obecné cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti. V programovém období 2007 – 2013 byl II. pilíř SZP EU programován obdobně jako v rámci politiky soudržnosti. Byly vytvořeny obecné *Strategické zásady Společenství pro rozvoj venkova*, jež definovaly obecný rámec a záměr politiky soudržnosti. Strategické zásady Společenství pro rozvoj venkova stanovily priority této politiky pro období 2007 – 2013. Tento programový dokument určoval důležité oblasti pro naplňování priorit Unie, zejména göteborgských cílů udržitelnosti, stanovených Evropskou radou v Göteborgu, a obnovené Lisabonské strategii pro hospodářský růst a zaměstnanost. Na úrovni členských zemí EU byly vytvořeny národní strategické plány pro rozvoj venkova, které pak byly rozpracovány v programech rozvoje venkova. Členský stát byl oprávněn předložit buď jeden program pro celé území, nebo soubor regionálních programů. Následující obrázek 2.1 zobrazuje hierarchii programování II. pilíře SZP, tedy politiku rozvoje venkova v programovém období 2007 – 2013.

Obrázek 2.1: Hierarchie programování politiky rozvoje venkova EU 2007 – 2013

Zdroj: Pělucha, 2012; vlastní zpracování, 2015

Na základě výše uvedeného nařízení bylo rozhodnuto, že podpora rozvoje venkova bude soustředěna do rozvojových os (Pělucha, 2012), jež byly stanoveny následující:

- **Osa I: Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví**

Tato osa byla zaměřena na zemědělské pojetí rozvoje venkova a její prioritou se stala podpora konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví. Klíčovou skupinou se stali zemědělci, kteří měli možnost zvyšovat svou konkurenceschopnost prostřednictvím finančních prostředků. Tyto prostředky směřovaly na modernizaci zemědělských hospodářství, na podporu vědomostí a zdokonalování lidského potenciálu a na zlepšování kvality zemědělské produkce a produktů.

- **Osa II: Zlepšování životního prostředí a krajiny**

Osa II se vyznačovala ryze zemědělským charakterem a byla zaměřena na udržitelné využívání půdy v zemědělství a v lesním hospodářství. Přispívala k stimulaci zemědělců a lesníků, aby půdu využívali v souladu s ochranou přírody. Dále byla zaměřena na biologickou rozmanitost, správu lokalit Natura 2000, ochranu půdy a vody nebo zmírnění změny klimatu.

- **Osa III: Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova**

V případě osy III se nejednalo tak o zemědělské pojetí rozvoje venkova, spíše o strukturální. Mezi hlavní příjemce finančních prostředků patřili venkovské obce, podnikatelé a neziskové organizace působící na venkově.

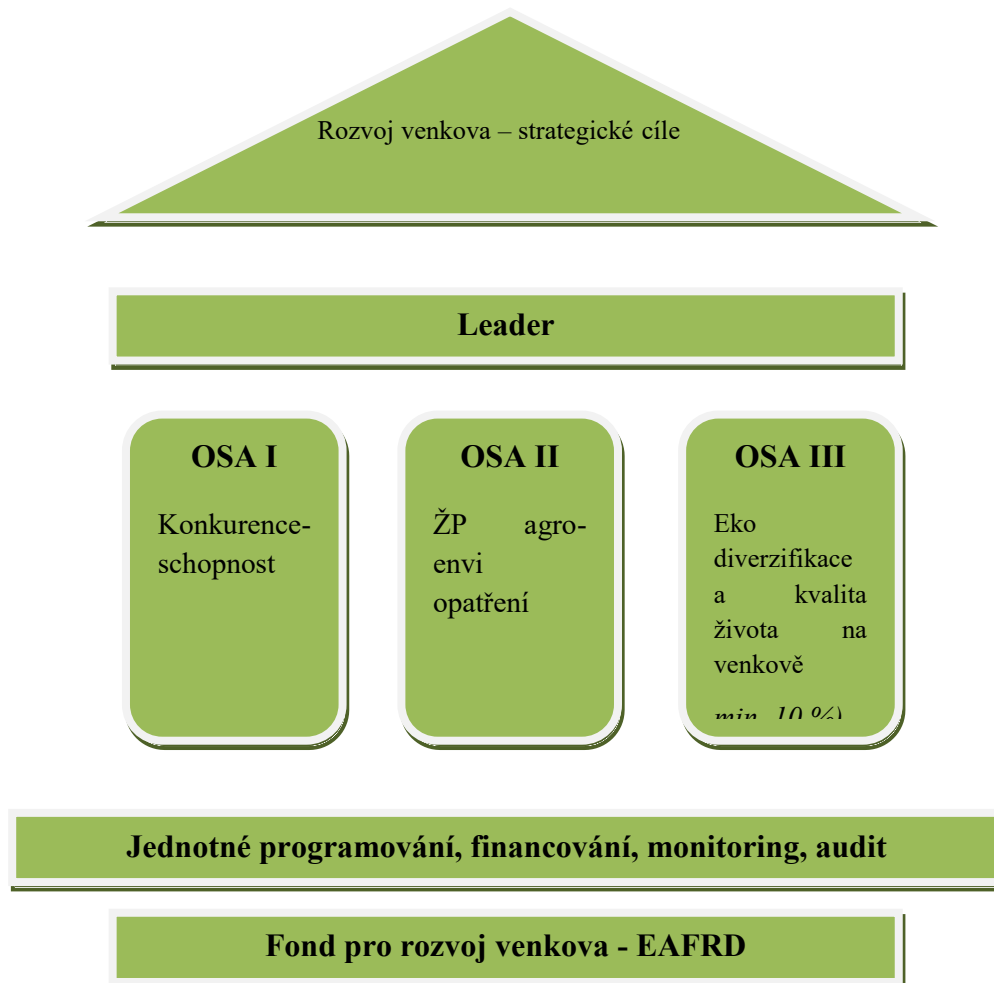
- **Osa IV: Leader**

Leader představoval jednu z tzv. Iniciativ Společenství, které byly výsledkem reformy regionální politiky z roku 1988. Jeho hlavním cílem bylo zlepšování kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického prostředí a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova (Tomšík, 2009). Leader se zaměřoval jak na zemědělské, tak i na nezemědělské aktivity v oblasti rozvoje venkova (Pělucha, 2012). Hlavními příjemci podpory byly místní akční skupiny, kterým bude věnována pozornost ve 3. kapitole.

Podle nařízení Rady ES 1698/2005 byla definována rovnováha mezi jednotlivými osami, kdy na osu I a III mělo být alokováno minimálně 10 % a na osu II 25 % prostředků z EAFRD. Na Leader by mělo být vyčleněno nejméně 5 % prostředků z EAFRD (EUROPEAN

COMMISSION, 2013). Struktura jednotlivých os politiky rozvoje venkova je znázorněna v obrázku 2.2

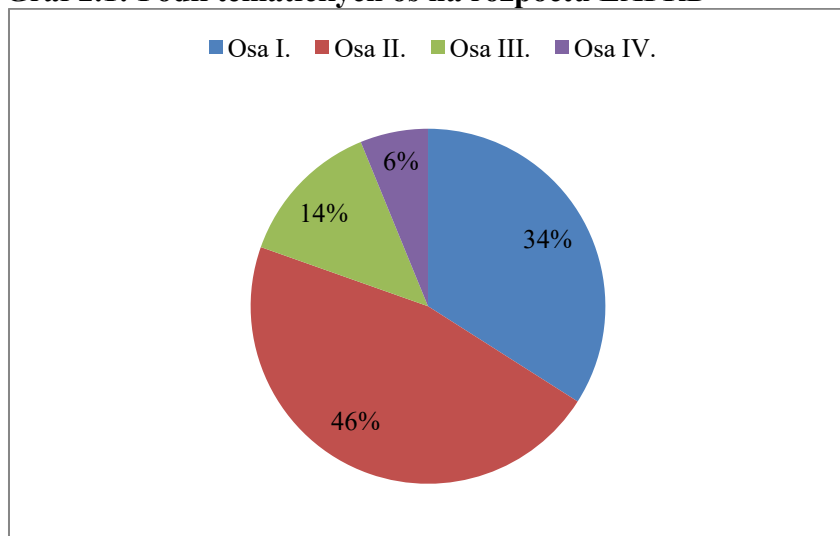
Obrázek 2.2: Architektura politiky rozvoje venkova v rámci EAFRD 2007 - 2013

Zdroj: Pělucha, 2012; vlastní zpracování, 2015

Jak lze vidět na grafu 2.1, tak v programovém období 2007 – 2013 zaujímala největší podíl na EAFRD Osa II, druhou příčku obsadila Osa I a na posledních místech se umístily Osy III a IV. Nejvíce prostředků z Osy I putovalo do Belgie, Španělska a na Kypr. Nejvyšší podíl příspěvků z Osy II putoval do Irska, Velké Británie a Rakouska. Co se týče Osy III, tak zde obdržely nejvyšší podporu Bulharsko, Malta či Nizozemí.

Graf 2.1: Podíl tematických os na rozpočtu EAFRD

Zdroj: EUROPEAN COMMISSION, 2013; vlastní zpracování, 2015

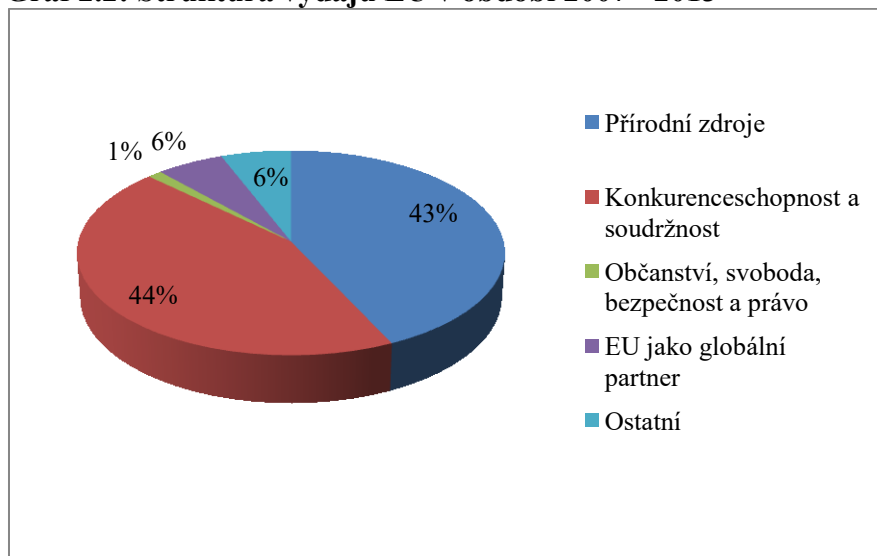
Financování politiky rozvoje venkova

Společná zemědělská politika je stejně jako ostatní politiky EU financována ze zdrojů evropského rozpočtu. Proto byl v roce 1962 vytvořen speciální fond – Evropský zemědělský záruční a orientační fond, z něhož proudily finanční prostředky do SZP EU, jejíž součástí byla i politika rozvoje venkova. Pro období 2007 – 2013 byly vytvořeny dva nové fondy, z nichž každý byl zaměřen na financování jednoho ze dvou pilířů SZP. Jedná se o *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova*, který byl popsán výše a *Evropský zemědělský záruční fond* (Agricultural Guarantee Fund, EAFG) určený na financování I. pilíře SZP. Oba zemědělské fondy tvořily významnou výdajovou položku unijního rozpočtu.

Na základě tzv. meziinstitucionální dohody³ přijímá Evropská unie víceletý finanční rámec, který stanovuje rozpočtové priority EU na střednědobé období a určuje stropy výdajů pro každou z priorit na jednotlivé roky. Jednotlivé prioritní oblasti pro období 2007 – 2013 jsou zaznamenány v grafu 2.2.

³ Dohody mezi Evropskou komisí, Evropským parlamentem a Radou EU.

Graf 2.2: Struktura výdajů EU v období 2007 - 2013

Zdroj: Fojtíková, 2008; vlastní zpracování, 2015

Víceletý finanční rámec pro období 2007 – 2013 byl schválen v roce 2006 a disponoval s 864 316 mld. EUR v položkách na závazky, což odpovídá 1,048 % HND EU a 820 780 mld. EUR (tj. 1,00 % HND EU) v položkách na platby (Euroskop, 2016).

Politika rozvoje venkova je z části financována z unijního rozpočtu a z části ze státních a regionálních rozpočtů členských států EU. Financování politiky probíhá na základě principu adicionality⁴. Finanční rámec na programové období 2007 – 2013 vyčleňoval na SPZ EU, která spadá pod „*Ochranu a správu přírodních zdrojů*“ 413 mld. EUR. v běžných cenách (Evropský parlament, 2015). Na samotnou SPZ bylo určeno 43 % z celkového rozpočtu EU, přičemž 80 % putovalo do I. pilíře a zbylých 20 % na politiku rozvoje venkova (Euroskop, 2015). Jak již bylo uvedeno výše pro období 2007 – 2013 byl jako finanční nástroj pro rozvoj venkova určen Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova. V minulém programovém období 2007 – 2013 disponoval EAFRD s 96,319 mld. EUR (Evropa, 2012).

2.3.2 Podpora rozvoje venkova pro období 2014 – 2020

V současném programovém období 2014 – 2020 je také politice rozvoje venkova věnována patřičná pozornost. Základní legislativou této politiky je *Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1305/2013* ze dne 17. prosince 2013 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD).

⁴ Adicionalita – jeden z principů politiky soudržnosti EU. Cílem je zajistit, aby zdroje Unie nenahrazovaly zdroje členského státu. Smyslem je pouze doplňovat zdroje členských států, nikoli nahrazovat. (Evropské strukturální a investiční fondy,

V roce 2013 došlo k poslední reformě SZP EU, která přinesla výrazné změny pro první pilíř SZP EU, které jsou popsány výše. V rámci druhého pilíře, tedy politiky rozvoje venkova, došlo také k určitým změnám, a to:

- zlepšení strategického přístupu k vytváření programů rozvoje venkova;
- posílení opatření v oblasti rozvoje venkova;
- zjednodušení pravidel a snížení související administrativní zátěže všude tam, kde je to možné;
- užší propojení politiky rozvoje venkova s ostatními evropskými strukturálními a investičními fondy.

Politika rozvoje venkova je ovlivňována také unijními strategiemi. Jednou ze zásadních byla již zmíněná Lisabonská strategie, na kterou navázala v roce 2010 *Strategie Evropa 2020*. Ta byla vyhrazena na léta 2010 – 2020. Cílem strategie je dosáhnout hospodářského růstu a větší zaměstnanosti. Strategie nemá pouze sloužit jako nástroj pro překonání krize ale také má napomoci vyřešit nedostatky současného modelu hospodářského růstu a vytvořit podmínky **pro inteligentní a udržitelný růst, který podporuje sociální začlenění** (Evropská komise, 2014).

V souladu se strategií Evropa 2020 byly pro politiku rozvoje venkova na období 2014 – 2020 stanoveny tři dlouhodobé strategické cíle, a to zvyšovat konkurenceschopnost zemědělství, zajišťovat udržitelné hospodaření s přírodními zdroji a opatření v oblasti klimatu a dosáhnout vyváženého územního rozvoje venkovských hospodářství a komunit, včetně vytváření a zachování pracovních míst (Evropská komise, 2015).

Obrázek 2.3: Schéma provázanosti základních dokumentů politiky rozvoje venkova pro období 2014 - 2020

Zdroj: European Commission, 2015; vlastní zpracování, 2015

Novým prvkem pro politiku rozvoje venkova, který přinesla nejnovější reforma SZP EU, je užší provázanost II. pilíře SZP EU se strukturálními fondy. Kromě základního nástroje pro politiku rozvoje venkova, kterým je EAFRD, jsou využívány pro tuto oblast také *Evropské strukturální a investiční fondy* (European Structural and Investments Fund, ESIF⁵). Koordinace EAFRD a ESIF je zabezpečena prostřednictvím tzv. *Společného strategického rámce*. Na národní úrovni členských států se stává strategickým dokumentem *Dohoda o partnerství*, která představuje základní zastřešující dokument pro všechny intervence z Evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014 – 2020. Na Dohodu o partnerství pak navazuje *Program rozvoje venkova*, prostřednictvím něhož je realizována politika rozvoje venkova. Součástí programů rozvoje venkova financovaných z EAFRD a z části i ESIF se stal pro období 2014 – 2020 *Komunitně vedený místní rozvoj* (Community-Led Local Development, CLLD), který bude detailněji rozebrán v následující kapitole. Provázanost zmíněných dokumentů je znázorněna ve výše uvedeném obrázku 2.3.

Při vytváření svých programů rozvoje venkova musí každá členská země vycházet alespoň ze čtyř z následujících šesti společných priorit Evropské unie, které jsou v souladu se Strategií Evropa 2020. Priority jsou uvedeny níže v tabulce 2.4.

Tabulka 2.4: Seznam společných priorit Evropské unie

Společné priority Evropské unie
Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech
Posílení životaschopnosti a konkurenceschopnosti všech typů zemědělství a také prosazování inovativních zemědělských technologií a trvale udržitelného lesního hospodářství
Podpora organizace potravinového řetězce, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství
Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím
Propagace účinného využívání zdrojů a přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku, která je odolná vůči změně klimatu, v zemědělství, potravinářství a lesnictví
Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech

Zdroj: Evropská komise, 2015; vlastní zpracování, 2015

⁵ Pod ESIF spadá Evropský fond pro regionální rozvoj (European Regional Development Fund, ERDF), Evropského sociálního fondu (European Social Fund, ESF) a Evropského námořního a rybářského fondu (European Maritime and Fisheries Fund, EMFF).

Každá z výše uvedených priorit určuje detailnější oblasti intervence. Na základě provedené analýzy potřeb území, které spadají pod Program rozvoje venkova, stanovuje členská země nebo regiony kvantifikované cíle vycházející z oblastí zájmu. Členský stát nebo region poté určí, jaká opatření budou použita k dosažení cílů a kolik finančních prostředků bude na každé opatření určeno.

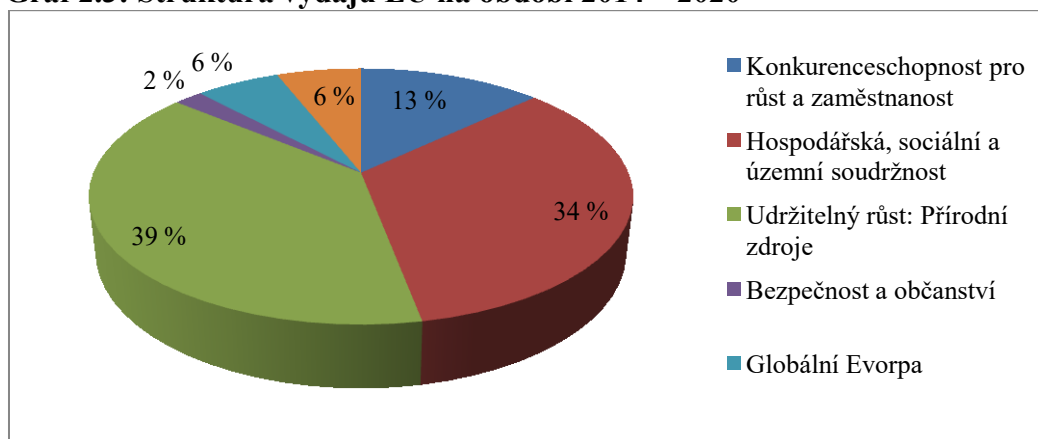
Kromě provázanosti politiky rozvoje venkova se strukturálními fondy, přinesla reforma také užší propojení mezi pilíři navzájem. Jde o novou složku přímých plateb – platba na zemědělské postupy, které jsou příznivé pro klima a životní prostředí, tzv. ozelenění. Veškeré změny, které přinesla reforma SZP EU z roku 2013 jsou uvedeny výše.

Financování politiky rozvoje venkova 2014 – 2020

Stejně jako v programovém období 2007 – 2013 se na financování politiky rozvoje venkova podílí členské státy a EU.

Na rozdíl od programového období 2007 – 2013 disponuje finanční rámec 2014 – 2020 s vyššími finančními prostředky. Víceletý finanční rámec na období 2014 – 2020 představuje 908,04 mld. EUR v položkách na platby a 960 mld. EUR v položkách na závazky. Oproti období 2007 – 2013 došlo ke snížení stropu celkových výdajů o 3,4 % v položkách na závazky. Z celkového objemu prostředků víceletého finančního rámce bylo na oblast „Udržitelný růst: Přírodní zdroje“, pod nějž spadá SZP, vyčleněno 373,18 mld. EUR (Council of the European Union, 2015a). Rozdělení výdajů z víceletého finančního rámce pro období 2014 – 2020 je uvedeno v grafu 2.3.

Graf 2.3: Struktura výdajů EU na období 2014 – 2020

Zdroj: Euroskop, 2015; vlastní zpracování, 2015

Na společnou zemědělskou politiku pro programové období 2014 – 2020 bylo přiděleno 408 mld. EUR, což představuje pouze 38 % z celkového rozpočtu EU (Council of the European Union, 2015b).

Z celkových zdrojů na společnou zemědělskou politiku bylo vyčleněno na I. pilíř 75,6 %, tedy 308 mld. EUR a na II. pilíř – rozvoj venkova – 24,4 %, což představuje cca 99 mld. EUR (Evropský parlament, 2015).

Venkovské oblasti již nejsou v současnosti chápány jako primárně produkční regiony, jak tomu bylo v minulosti. Význam venkova roste i v oblasti ochrany životního prostředí, udržitelného rozvoje v kontextu produkce zemědělských komodit, výkonu krajinné funkce i rozvoje dalších aktivit, zejména cestovního ruchu. Podle metodiky OECD tvoří venkovské oblasti domov více než polovině obyvatelstva a je zde zaměstnána polovina z celkového počtu zaměstnaných. Toto jsou jedny z mnoha důvodů, proč je venkovským oblastem věnována taková pozornost (Vošta, 2010).

3 Politika rozvoje venkova v České republice

Problematika rozvoje venkova se stává v posledních letech jednou z hlavních priorit EU. Vzhledem k tomu, že Česká republika (Czech Republic, CZ/ČR) je od roku 2004 součástí EU, náleží této oblasti také patřičná pozornost. Již v předvstupním období bylo umožněno ČR čerpat prostředky na oblast zemědělství a rozvoje venkova ze zdrojů Evropské unie. Čerpání finančních prostředků probíhalo prostřednictvím programu SAPARD.

3.1 Venkovské oblasti

Jak již bylo zmíněno v předchozí kapitole, tak Evropská unie vychází při vymezení venkova z metodiky OECD, která pro definování venkovských oblastí využívá kritérium hustoty zalidnění a rozděluje regiony podle klasifikace NUTS. Klasifikace ČR dle NUTS je zaznamenáno v níže uvedené tabulce 3.1.

Tabulka 3.1: Klasifikace České republiky dle NUTS

NUTS	Český ekvivalent	Počet
NUTS 0	Stát	1
NUTS I	Území	1
NUTS II	Region soudržnosti	8
NUTS III	Kraj	14
LAU I	Okres	77
LAU II	Obec	6 251

Zdroj: Matoušková, 2011; vlastní zpracování, 2016

Pro účely charakterizování venkova se v Programu rozvoje venkova⁶ používá typologie OECD a Eurostatu založená na podílu obyvatelstva žijícího na území s hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km². Dle členění OECD (převážně venkovské, přechodné a převážně městské regiony) byl na úrovni NUTS III převážně venkovským regionem pouze kraj Vysočina a naopak výrazně městským regionem pouze hlavní město Praha. Zbylých 12 krajů bylo zařazeno mezi přechodné regiony. Z hlediska plochy pak zauímají převážně venkovské regiony 33 % území ČR, přechodné regiony 43 % a převážně městské 24 %. Co se týče hustoty zalidnění, tak Česká republika disponuje 136 obyvateli/km² (Ministerstvo zemědělství, 2014).

⁶ Program rozvoje venkova je jedním z Operačních programů využívaných na území České republiky, a to za účelem podpory venkovských oblastí.

Stejně jako v případě EU, nemá pojem venkov v České republice jednotnou definici. Přesto však existují snahy o vymezení venkova na úrovni státu. Dosavadní úsilí jsou velmi diferencovaná. V České republice neexistuje obecně přijímaná definice vnímání hranice mezi venkovem a městem. Proces jejího stanovení postupuje pomalu vzhledem k silným vazbám mezi historickými, kulturními a politickými souvislostmi vývoje městského a venkovského prostor (Klufová, 2015). Při definování venkova je nutné rozlišovat **venkovský prostor**, tedy venkov samotný a **venkovské sídlo** – obec. Při exaktním určení obcí se pracuje především s ukazatelem celkového počtu obyvatel nebo její socioprofesionální strukturou. V případě venkova se naopak vychází spíše z hustoty zalidnění. Pro vymezení venkova se využívají různé druhy nástrojů, které jsou zaznamenány v následující tabulce 3.2

Tabulka 3.2: Kategorizace nástrojů k vymezení venkova

Venkovská obec		Venkovský prostor
Statické nástroje	Počet obyvatel, správní struktura, označení obce	Hustota zalidnění, podíl ekonomicky aktivních
Subjektivní nástroje	Individuální znaky, architektura, urbanismus, sociální vztahy	Krajina, krajinný ráz

Zdroj: Perlín, 2009; vlastní zpracování, 2016

Podle základní klasifikace se obec dále člení na města a vesnice, přičemž pojem vesnice není v ČR právně ukotven, tudíž se za vesnice dá považovat obec, která není městem. Ústava ČR ustanovila **obec** jako základní územní samosprávný celek. *Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích* rozlišuje obce, městyse, města a tzv. statutární města. Specifické postavení má zde městys, který je vymezen Zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích⁷.

S klasifikací obcí úzce souvisí také klasifikace **město – venkov**. Třídění obyvatelstva podle bydliště ve městě nebo na venkově je vyžadováno mezinárodními organizacemi, především Organizací spojených národů (United Nation, UN/OSN), což je významné v případě výrazného rozdílu životního stylu městského a venkovského obyvatelstva a tam, kde je rozdíl mezi městem a vesnicí jasně vyhraněn. V případě ČR tomu tak není, hranice mezi městem a venkovem je často neurčitá. Pro vymezení hranic mezi venkovem a městem dle počtu obyvatelstva, používá Český statistický úřad (ČSÚ) pro rozlišení hranici 2 000 obyvatel

⁷ Obec je městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Městys je samostatně spravován zastupitelstvem městyse. Orgány městyse jsou pak rada městyse, starosta, úřad městyse a zvláštní orgány městyse.

(Klufová, 2015). Přestože je stanovena tato hranice, existují obce, které mají jednoznačně venkovský charakter, ale počet obyvatel přesahuje 2 000 obyvatel. Současné existují malá města, která mají nyní i méně než 2 000 obyvatel, ale jejich urbanistická struktura, architektonická kvalita jednotlivých domů nebo třeba struktura ekonomických činností je spíše městská než venkovská (Perlín, 2009). Podle Zákona 128/2000 Sb., o obcích může o statut města požádat pouze ta obec, ve které žije více než 3 000 obyvatel.

Existuje celá řada kritérií, podle kterých se vymezuje venkov. Základním kritériem se však stala **hustota zalidnění**, která je důležitá pro zpracování rozvojových programů a pro rozhodování centrálních orgánů zajišťujících regionální politiku. Tuto metodiku pro vymezení venkovského prostoru využívá OECD a Eurostat. Metodika je popsána v druhé kapitole diplomové práce. Pro potřeby českého prostředí došlo ke snížení hodnoty zalidnění ze 150 obyvatel/km² na 100 obyvatel/km².

Tato metoda není zkoumána na úrovni krajských jednotek NUTS III, ale využívají se menší jednotky, které mnohem přesněji odpovídají územní struktuře České republiky. Vzhledem ke struktuře veřejné správy a možnostem třídění datových údajů je vhodné použít jednotky správních obvodů pověřených obecních úřadů (POU) nebo správních obvodů úřadů obcí s rozšířenou působností (ORP) (Perlín, 2009).

Obrázek 3.1: Mapa správního uspořádání ČR (ke dni 31. 1. 2015) ORP

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015

Závěrem je nutno zmínit, že pro vymezení venkovského prostoru je vhodné použít modifikovaný ukazatel hustoty zalidnění a stanovit v souladu s metodikou OECD a Eurostatu tři základní kategorie (Perlín, 2009):

- za venkovský region lze považovat území správního obvodu obcí s rozšířenou působností, ve kterých žije více než 50 % obyvatel v obcích s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel/km²;
- přechodné regiony představují území správního obvodu obcí s rozšířenou působností, ve kterých žije více než 15 % a méně než 50 % v obcích s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel/km²;
- ostatní správní obvody ORP lze považovat za městské.

Při snížení kritické hodnoty hustoty zalidnění ze 150 obyvatel/km² na 100 došlo dle jednotlivých ORP ke snížení diverzifikace jednotlivých regionů.

Charakteristika českého venkova

Území ČR pokrývá 6 251 obcí. Spolu s takto vysokým počtem obcí je ČR také charakteristická velmi rozdrobenou velikostní strukturou obcí, a má tak odlišnou strukturu osídlení v porovnání s ostatními členskými státy. Obce v ČR disponují nejnižším průměrným počtem obyvatel (1 640 obyvatel/obec) a současně se jedná o jedny z nejmenších obcí (průměrná velikost území je 13 km²). Kategorie velikosti obce výrazně souvisí s generační strukturou obyvatelstva – nejmenší obce (o 100 obyvatel) se vyznačují nejnižším podílem obyvatel v produktivním věku (66,5 %) se zvětšující se velikostí podíl obyvatelstva v produktivním věku narůstá téměř k 70 %. Věková struktura venkovských oblastí je v podstatě podobná struktuře městských oblastí, pro obojí platí trend stárnutí populace. Postupem času se snižuje zastoupení obyvatelstva v nejmladší věkové skupině populace (0 – 14 let) a střední věkové skupině (15-64 let), a naopak narůstá podíl nejstarší věkové skupiny (65 a více). Spolu s migrací mladých lidí do měst se stalo stárnutí obyvatel problémem úbytku venkovské populace. Dle statistik se sice v posledních letech trend vyliďňování venkova výrazně zpomalil, nicméně to je zapříčiněno masivní výstavbou rodinných domů v okolí velkých měst a vznikem husté satelitní zástavby v těchto oblastech (Ministerstvo zemědělství, 2014).

Český venkov dlouhodobě čelí migrací mladých lidí do měst za prací. Nicméně nedostatek pracovních příležitostí představuje v posledních letech v důsledku ekonomického útlumu negativní jev a to nejen pro venkovské obce, ale i pro města. Obecně lze konstatovat, že míra

nezaměstnanosti v ČR, která v roce 2015 dosahovala 5,1 % je nižší v porovnání s průměrem EU 28, ta byla ve výši 9,4 % (Eurostat, 2015). V případě venkovských oblastí je problém nedostatku pracovních příležitostí umocňován nižší koncentrací výrobních podniků i podniků, které nabízejí služby, a tedy potencionálních zaměstnavatelů. Z hlediska možností uplatnění v pracovním procesu je situace na trhu práce na venkově méně příznivá než ve městech, přičemž se rozdíly mezi městem a venkovem postupně prohlubují. Samotné venkovské oblasti nejsou schopny vytvořit dostatečný počet pracovních míst pro vlastní obyvatelstvo, které je tak závislé na pracovních nabídkách z měst. S touto skutečností souvisí i další typická charakteristika venkovské zaměstnanosti – více než 80 % obyvatel z obcí **za prací dojíždí**, což má širší dopady na umístění poptávky po produkci a službách do místa zaměstnání. Tím se limituje poptávka na venkově a omezuje se tak i podnikání ve venkovských oblastech. Další zábranou pro podnikání na venkově je nedostatečné technické zázemí.

Dalším problémem, který trápí obce, je nedostatečná občanská vybavenost. Dochází k poklesu obcí se školou, knihovnou, poštou, lékařskou ordinací. V oblasti komerčních služeb dosahuje vybavenost asi 70 %.

Česká republika patří mezi nejvíce vyrovnaný stát na světě z pohledu ohrožení obyvatel chudobou. V roce 2014 bylo chudobou a vyloučením ohroženo 14,8 % osob (iDNES.cz, 2015). Na druhé straně dynamika vývoje ekonomiky a zaměstnanosti na venkově, obzvláště v malých obcích, naznačuje, že chudoba může představovat v budoucnu problém, zejména pro stárnoucí obyvatelstvo v malých obcích. V souvislosti s ekonomickou recesí se v poslední době prohloubily problémy různých znevýhodněných skupin obyvatelstva, především se zvyšuje jejich ohrožení chudobou a je ztížen jejich přístup na trh práce. Nejvíce jsou ohroženy skupiny obyvatel žijících v sociálně vyloučených lokalitách. V těchto lokalitách často sílí izolace také romské menšiny. Možnosti zapojení této menšiny jsou velmi nízké (Ministerstvo zemědělství, 2014).

3.2 Program rozvoje venkova 2007 – 2013

Programové období 2007 – 2013 představovalo pro Českou republiku druhé programové období. Česká republika se účastnila již programového období 2000 – 2006, avšak toto období bylo pro ČR aktuální až od roku 2004, kdy se stala součástí EU.

Poté co ČR vstoupila do Evropské unie, byly pro oblast rozvoje venkova vytvořeny dva základní strategické dokumenty, a to *Operační program rozvoj venkova a multifunkční zemědělství* (OP RVMZ) a *Horizontální plán rozvoje venkova* (Horizontal Rural Development

Plan, HRDP), který byl Evropskou komisí schválen v roce 2004. Hlavním cílem HRDP byl „Trvale udržitelný rozvoj zemědělství, venkova a jeho přírodních zdrojů.“

Provázanost mezi cíli evropského rozvoje venkova a českého rozvoje venkova řešil *Národní strategický plán rozvoje venkova* (NSPRV) pro programové období 2007 – 2013. Tento dokument se zabýval spoluprací a koordinací s ostatními nástroji politiky ČR a EU - politika soudržnosti, ochrana životního prostředí a přírodních zdrojů, a rybářská politika – s cílem zamezit překryvům využívání těchto nástrojů. Národní strategický plán rozvoje venkova byl schválen vládou České republiky usnesením č. 499/2006 ze dne 10. 5. 2006. Snahou ČR bylo prostřednictvím NSPRV dosáhnout zásadních proměn českého venkova do roku 2013 v kontextu stanovených globálních cílů, jež vymezují tři základní dimenze a to prosperující ekonomika (konkurenceschopné hospodaření), kvalitní životní prostředí a dobré pracovní uplatnění venkovských obyvatel. NSPRV představoval spojovací nástroj zajišťující vazby mezi rozvojovými cíli evropského a českého venkova.

Realizačním dokumentem NSPRV se stal *Program rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013* (PRV). Program rozvoje venkova zajišťoval působení EAFRD, dále do prováděcí úrovně specifikoval jednotlivé osy stanovené v NSPRV a zajišťoval tak jeho realizaci. PRV také přispíval k naplňování cílů Lisabonské strategie (Binek, 2009):

- společnost založená na znalostech;
- vnitřní trh a podnikatelské prostředí;
- trh práce;
- udržitelný rozvoj.

V programovém období 2007 – 2013 byla politika rozvoje venkova realizována prostřednictvím PRV (Binek, 2009). PRV vycházel z Národního strategického plánu rozvoje venkova, který rozpracovával do jednotlivých opatření včetně konkrétních hodnot finančních podpor, které byly rozdělovány do jednotlivých rozvojových os (osa I–IV).

Program rozvoje venkova byl vypracován v souladu s *Nářízením Rady ES 1698/2005*. Řídícím orgánem se stalo Ministerstvo zemědělství České republiky a zprostředkujícím subjektem Státní zemědělský intervenční fond (SZIF). Prostřednictvím realizace Programu rozvoje venkova došlo k proměně českého venkova. Došlo ke zvýšení konkurenceschopnosti českého zemědělství a potravinářského sektoru, byla provedena obnova krajiny a vytvořeny možnosti pro další rozvoj cestovního ruchu (Vošta, 2010).

Program rozvoje venkova 2007 – 2013 se vztahoval k celému území České republiky s výjimkou hlavního města Prahy. Některá konkrétní opatření měli geografické omezení a pouze agroenvironmentální opatření se vztahovala na celé území státu bez výjimky. Rozhodnutím Evropské komise č. 383/2007 ze dne 1. 6. 2007 bylo stanoveno rozdělení podpůrné finanční částky pro rozvoj venkova na období od 1. 1. 2007 do 30. 12. 2013 podle jednotlivých členských zemí EU. Pro PRV České republiky bylo vyhrazeno na programové období 2007 – 2013 3,62 mld. EUR. Evropská unie se podílela 2,82 mld. EUR a Česká republika 0,8 mld. EUR. Strategie plnění cílů v ČR zaměřovala hlavní pozornost ve sledovaném období na ochranu životního prostředí a péči o krajinu (Osa II). Následovalo zemědělství a potravinářský sektor, konkurenceschopnost a modernizace a přenos znalostí (OSA I). Osa III – diverzifikace hospodářských odvětví a zlepšení podmínek života na venkově – měla, vzhledem ke skutečnosti, že byla podporována ze zdrojů politiky soudržnosti, menší význam. Financování jednotlivých os PRV 2007 – 2013 je znázorněno v tabulce 3.3.

Tabulka 3.3: Finanční podpora pro ČR pro programové období 2007 - 2013

Osy	Veřejné příspěvky celkem v milionech EUR	Příspěvek z EAFRD v milionech EUR	Podíl EAFRD na celkových příspěvcích v %	Podíl na osy v %
OSA I	840	630	75,00	22,39
OSA II	1 945	1 554	79,88	55,20
OSA III	635	477	75,00	16,93
OSA IV	175	140	80,00	5,00
Technická pomoc	18	13	75,00	0,48
Celkem	3 615	2 815	77,87	100

Zdroj: Zastoupení Evropské komise v ČR, 2007; vlastní zpracování, 2016

Zaměření Programu rozvoje venkova ČR bylo směřováno do čtyř prioritních os, které vymezovaly základní směr zemědělství v období 2007 – 2013. Osy se dále dělily na jednotlivé priority a opatření. Jednotlivé osy jsou zaznamenány na obrázku 3.2, kde je zobrazeno rozložení finančních prostředků mezi jednotlivé prioritní osy.

Obrázek 3.2: Osy Programu rozvoje venkova ČR pro období 2007 – 2013

Osa IV LEADER (5,00 %)		
OSA I Konkurenceschopnost (22,39 % z celkových prostředků EAFRD)	OSA II Životní prostředí + Hospodářství s půdou (55,20 %)	OSA III Hospodářská diverzifikace + Kvalita života (16,93 %)

Zdroj: Binek, 2008; vlastní zpracování, 2016

Prioritní osa I - Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví

První osa Programu rozvoje venkova byla zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení dynamiky podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. Prioritní oblast představovala modernizace zemědělských podniků, dále pozemkové úpravy a přidávání hodnoty zemědělským produktům. Rozpočet pro osu I činil 23 % tedy 0,8 mld. EUR z celkového rozpočtu PRV, jenž byl ve výši 3,6 mld. EUR. Prioritními oblastmi osy I byly:

- **modernizace zemědělských podniků** - zajišťovala podporu investic, které zlepšovaly celkovou výkonnost zemědělského podniku za účelem zvýšení jeho konkurenceschopnosti. Žadatel mohl být zemědělský podnikatel,
- **pozemkové úpravy** – řešily problematiku vlastnických vztahů pozemkové držby, nedostatečnost zemědělské infrastruktury nebo absenci prvků ekologické stability v krajině. Žadatelem byl Státní pozemkový úřad - pobočky krajských pozemkových úřadů,
- **přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům** – zabýval se podporou výkonnosti zpracovatelských podniků a rozvojem inovací. Významnou součástí byla i podpora investic do lesů, v rámci které bylo podporováno dynamické podnikání v lesnictví, vyšší výkonnost lesnických podniků, restrukturalizace lesnického sektoru a zlepšení ochrany životního prostředí v lesnictví. Podporované investiční aktivity byly doplněny investicemi do lidských zdrojů, prostřednictvím poradenství, odborného vzdělávání a informačních akcí. Žadatelem mohl být výrobce potravin nebo surovin uvedených v příloze I Smlouvy o založení ES.

Prioritní osa II - Zlepšování životního prostředí a krajiny

Hlavní prioritou osy II bylo zvyšování biologické rozmanitosti, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přidanou hodnotou a tradičních zemědělských krajin. Dále osa podporovala ochranu vody a půdy a v neposlední řadě i snižování emisí skleníkových plynů. Rozpočet na osu II byl ve výši 54 % tedy 4,9 mld. EUR z celkového rozpočtu PRV ve výši 3,6 mld. EUR.

Úkolem **agroenvironmentální opatření** bylo podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které byly v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností.

Druhé opatření v rámci prioritní osy II byly **platby za přírodní znevýhodnění, poskytované v horských oblastech a v jiných znevýhodněných oblastech**. Opatření přispívalo také ke stabilizaci venkovského obyvatelstva.

Cílem opatření **v rámci oblasti Natura 2000 na zemědělské půdě**, bylo pomoci zemědělcům při řešení specifického znevýhodnění vyplývajícího z implementace evropských směrnic pro soustavu Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku ES.

Osa III – Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova

Osa III byla zaměřena na rozvoj životních podmínek ve venkovských oblastech a diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově. Mezi hlavní priority patřila tvorba pracovních příležitostí, podpora využívání obnovitelných zdrojů energie, zlepšení podmínek kvality života ve venkovských oblastech, včetně vzdělávání a informování hospodářských subjektů a v neposlední řadě ochrana kulturních památek. Do osy III bylo alokováno 18 %, to představovalo 0,6 mld. EUR, z celkových zdrojů PRV, tedy 3,6 mld. EUR.

Opatření **diverzifikace činností nezemědělské povahy** se zabývalo výstavbou, modernizací, nákupem budov, strojů, technologií a zařízení, které sloužili k diverzifikaci aktivit zemědělských podnikatelů směrem k nezemědělským činnostem a to včetně výstavby decentralizovaných zařízení pro využití obnovitelných zdrojů paliv a energie. **Zemědělství podnikatelé mohli být žadateli.**

Podpora **zakládání podniků** se zabývala drobnou výrobou a službami pro hospodářství a obyvatelstvo. Opatření napomáhalo k výstavbě decentralizovaných zařízení pro zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie s cílem energetické soběstačnosti venkova a naplnění závazků ČR k dosažení 8 % energie z obnovitelných zdrojů. Žadateli byly podnikatelé nejmenší velikosti – mikropodniky (EAGRI, 2015).

Poslední opatření v rámci osy III bylo určeno pro **podporu cestovního ruchu**. Jednalo se o vybudování ubytovacích kapacit včetně stravování, sportovních zařízení, půjčoven sportovních potřeb a další turistické infrastruktury v obcích do 2000 obyvatel. Příjemcem podpory byl zemědělský podnikatel, nezemědělský podnikatel s kratší než dvouletou historií podnikatelské činnosti v oblasti cestovního ruchu, zájmové sdružení právnických osob a nestátní nezisková organizace (EAGRI, 2015).

Osa IV – Leader

Leader je jednou z Iniciativ Společenství, které vyústily z reformy regionální politiky z roku 1988. Hlavním cílem Leaderu bylo především zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově. Principy Leaderu byly pro rozvoj venkova zvláště dobrou metodou, protože vedly k pozitivním efektům, plynoucím ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí. Na Leader připadlo v letech 2007 – 2013 asi 5 % ze zdrojů PRV ve výši 3,6 mld. EUR.

Místní akční skupiny (Local Action Group, LAG/MAS), což jsou sdružení veřejné správy (obcí, mikroregionů), soukromé sféry a neziskových organizací, podporující spolupráci v oblasti rozvoje venkova a zemědělství a také napomáhají při získávání finančních podpor z EU a národních programů pomocí metody Leader. MAS využívající principu Leaderu, nejsou protikladem k místní samosprávě, ale vhodněji doplňují v úsilí o obnovu a rozvoj obcí a přispívají k rozvoji zemědělství a péči o přírodu a krajinu (eAgri, 2015). Detailněji bude problematika MAS rozebrána v následující kapitole.

Pro programové období 2007 – 2013 byl program určen venkovským mikroregionům s počtem obyvatel od 10 000 do 100 000, přičemž hustota osídlení byla do 120 obyvatel/km² a byla vyloučena města nad 25 000 obyvatel. Zvýhodněny byly zejména mikroregiony s vyšší mírou dlouhodobého vylidňování a projekty umístěné v obcích do 2 000 obyvatel (EAGRI, 2008).

V České republice bylo v programovém období 2007 – 2013 podpořeno 112 místních akčních skupin z celkového počtu 174 MAS, které byly oprávněny k rozdělování finančních prostředků z PRV. Ve Zlínském kraji, který představuje NUTS III, bylo takto podpořeno 12 MAS z celkového počtu 19 MAS (Místní akční skupiny Zlínského kraje, 2013).

Od roku 2011 docházelo k poklesu plateb, a to díky ukončování projektů a naplnění míry alokace u některých opatření, zejména u osy II PRV. Za pozitivum programového období

2007 – 2013 lze považovat skutečnost, že k 31. prosinci 2013 bylo proplaceno 79 % celkové alokace na PRV. Přehled čerpání finančních prostředků v rámci PRV je zobrazeno v následující tabulce 3.4.

Tabulka 3.4: Přehled čerpání finančních prostředků PRV 2007 - 2013

Osa PRV	Proplaceno	
	v mil. EUR	v %
OSA I	616,1	71
OSA II	1 684,8	87
OSA III	454,6	71
Leader	144,3	70
Technická pomoc	8,2	46
Celkem	2 908,0	79

Zdroj: Nejvyšší kontrolní úřad, 2014; vlastní zpracování, 2016

Jak je možné pozorovat v tabulce 3.4, tak v programovém období 2007 – 2013 bylo vyčerpáno 79 % z celkové alokace 3,6 mld. EUR. Nejvyšší úspěšnost měla Osa II, která využila svých přidělených prostředků na 87 %, tedy 1,68 mld. EUR.

V roce 2014 nadále docházelo k implementaci pěti prioritních os PRV s cílem vyčerpat do konce roku 2015 maximum zbývajících prostředků tohoto programu. Mimořádné 22. kolo příjmu žádostí o dotace ukončilo PRV 2007 – 2013. Poslední příjem žádostí v rámci PRV byl ukončen 9. února 2015. Oproti roku 2013 došlo k nárůstu výdajů tohoto programu u 1,5 mld. Kč (Nejvyšší kontrolní úřad, 2015).

3.3 Program rozvoje venkova 2014 – 2020

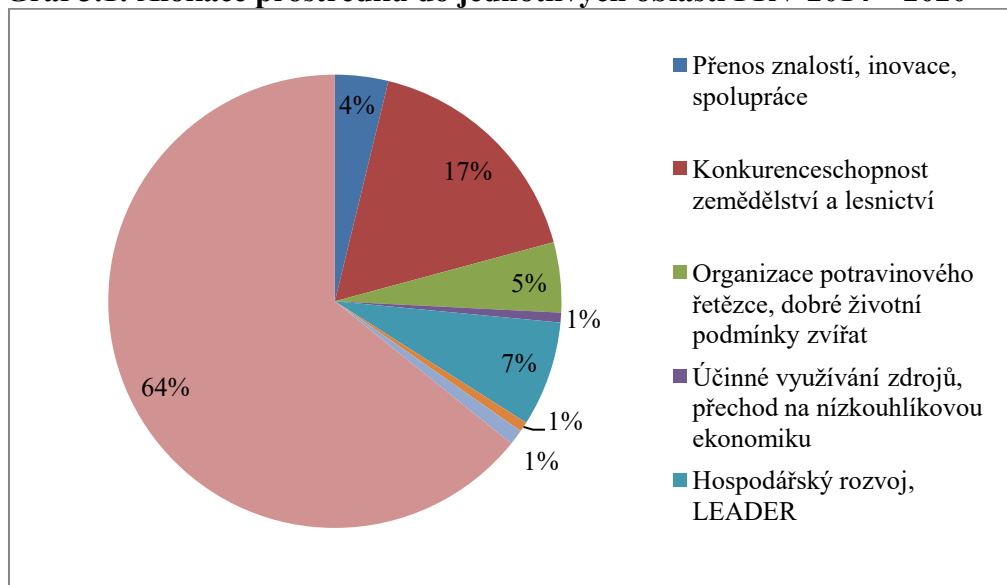
Dne 26. května 2015 byl Evropskou komisí oficiálně schválen *Program rozvoje venkova České republiky na období 2014 – 2020* (PRV), ve kterém jsou uvedeny priority ČR pro využití téměř 3,1 mld. EUR z veřejných prostředků, které jsou určeny na sedmileté programové období 2014 – 2020. Z prostředků EU putuje do České republiky 2,3 mld. EUR, včetně 135 milionů EUR převedených z prostředků na přímé platby v rámci SZP EU, a 769 milionů EUR ze spolufinancování na národní úrovni.

Hlavním cílem PRV je obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálních opatření. Mezi další cíle patří investice pro

konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství nebo krajinná infrastruktura (SZIF, 2013).

Program rozvoje venkova ČR je zaměřen zejména na zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a podporu zemědělských postupů šetrných ke klimatu, přičemž asi 25 % se týká zemědělské půdy pod závazkem k ochraně biologické rozmanitosti, 11 % je zaměřeno na zlepšení hospodaření s vodou a 12 % na ochranu půdy. Program dále klade důraz na zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, jakož i potravinářského odvětví. Cílem je poskytnout investiční podporu 3 500 zemědělským podnikům, téměř 1 450 investičním projektům v oblasti lesnických technologií a 830 projektům v potravinářském odvětví. Program rozvoje venkova ČR také napomáhá oživit hospodářství venkovských oblastí tím, že vytvoří téměř 1 900 nových pracovních míst. Zmíněné priority budou doplněny předáváním znalostí a poradenskými službami, kde bude vyškolen téměř 19 000 účastníků, a 3 000 osobám budou poskytnuty zvláštní poradenské služby. Program tak podporuje diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj (European Commission, 2016). Jednou z priorit je předávání znalostí a inovací prostřednictvím vzdělávacích aktivit a poradenství a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví. Alokace prostředků do jednotlivých oblastí programu jsou znázorněny v grafu 3.1.

Graf 3.1: Alokace prostředků do jednotlivých oblastí PRV 2014 – 2020

Zdroj: SZIF, 2013; vlastní zpracování, 2016

Základním řídicím nástrojem pro realizace konkrétních kroků ve vazbě na střednědobé a dlouhodobé cíle je *Strategický realizační plán*, jehož součástí je harmonogram výzev plánovaných k vyhlášení, predikce čerpání, plnění indikátorů a cílových hodnot.

Základními programovými dokumenty pro období 2014 – 2020 jsou na úrovni České republiky pro oblast rozvoje venkova *Společný strategický rámec*, *Dohoda o partnerství* a *Program rozvoje venkova*. Přičemž *Společný strategický rámec* představuje dokument, který převádí cíle a záměry strategie EU pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění do podoby klíčových akcí pro ESI fondy.

Na úrovni ČR byla od roku 2010 postupně zpracována *Dohoda o partnerství* pro programové období 2014 – 2020, která představuje zásadní dokument vymezující spolupráci mezi Evropskou komisí a členským státem. Dohoda o partnerství stanovila strategii, priority a opatření pro účinné a efektivní využívání Evropských strukturálních a investičních fondů za účelem dosahování cílů strategie Evropa 2020. Hlavním koordinačním orgánem Dohody o partnerství bylo Usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. 11. 2012 ustanoveno Ministerstvo pro místní rozvoj (MMR). V roce 2013 byla Dohoda o partnerství projednána na národní úrovni i v rámci neformálního dialogu s Evropskou komisí. V srpnu 2014 byla mezi ČR a Evropskou unií uzavřena Dohoda o partnerství (Nejvyšší kontrolní úřad, 2014).

K naplňování Dohody o partnerství přispívají jednotlivé programy, mezi které patří Program rozvoje venkova 2014 – 2020. Ten úspěšně navazuje na předcházející programové dokumenty, mezi něž patří PRV 2007 – 2013, OP Rozvoj venkova multifunkční zemědělství v ČR, Horizontální plán rozvoje venkova ČR 2004 – 2006 nebo programy SAPARD a Leader ČR.

3.3.1 Komunitně vedený místní rozvoj

Přístup iniciativy Leader ke **komunitně vedenému místnímu rozvoji** (Community-Led Local Development, CLLD) financovanému ze strukturálních fondů a z fondu pro rozvoj venkova pomohl v průběhu posledních 20 let venkovským subjektům přehodnotit dlouhodobý potenciál jejich regionů a stal se účinným nástrojem při realizaci rozvojové politiky. Leader, který má podporu ze strany EU od roku 1991, se stal důležitým prvkem PRV.

Problematika CLLD je obsažena v nařízení o společných ustanoveních EU č. 1303/2013 a vychází z přístupu iniciativy Leader.

Komunitně vedený místní rozvoj je využíván ve venkovském území, konkrétně v území MAS tvořeném správními územími obcí s méně než 25 000 obyvateli, přičemž maximální velikost MAS nesmí nepřekročit hranici 100 000 obyvatel a není menší než 10 000 obyvatel.

Hlavními tématy, kterými se zabývá CLLD jsou (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2014):

- řešení vysoké nezaměstnanosti ve venkovských oblastech a zvýšení možnosti uplatnění uchazečů na trhu práce prostřednictvím zvýšení počtu pracovních míst na venkově, snížení vnitřní diferenciace trhu práce v rámci místních akčních skupin mezi městem a venkovem díky zvýšení podílu pracovních míst na venkově;
- stabilizace obyvatelstva prostřednictvím zvyšování a změnami jejich kvalifikace a zajištěním pracovních příležitostí ve venkovském prostoru;
- zajištění podpory podnikatelských příležitostí, podpory zakládání nových podnikatelských subjektů v součinnosti místních aktérů. Zamezení odlivu kvalifikované a mladé pracovní síly do nezemědělského podnikání mimo venkovské oblasti;
- využití rozvojového potenciálu venkova, mezi který patří lidský potenciál, atraktivita prostředí, schopnost obyvatel spolupracovat, obnova kultury aj.;
- vytváření podmínek pro spolupráci mezi základními a středními školami ve venkovském prostředí;
- zvýšení funkční vybavenosti ve venkovském prostoru, vytváření podmínek pro spolupráci při zlepšování kvality a dostupnosti sítí služeb (sociálních, zdravotních a návazných);
- podpora rozvoje místní ekonomiky (včetně sociálních podniků) na venkově, podpora vzájemné spolupráce firem a dalších relevantních aktérů, rozvoj služeb v oblasti zavádění technických i netechnických inovací;
- realizace pozemkových úprav a současně s tím realizovat další efekty, které zlepšují biodiverzitu, vodní režim v krajině, snižující erozní ohroženost půdy a zvyšující estetickou hodnotu krajiny;
- snížení počtu malých zdrojů znečištění, regenerace brownfieldů, zvyšování podílu znovuvyužití odpadů, recyklace a podpora náhrad prvotních zdrojů za druhotné suroviny;
- realizace projektů pro využití místních potenciálů pro úspory energie;

- zachování a obnovení provázanosti krajiny, posílení retenční schopnosti krajiny včetně ochrany před povodněmi, koordinace agroenvironmentálních opatření pro zlepšení vzhledu krajiny.

V souladu s Dohodou o partnerství je v programovém období 2014 – 2020 využíván CLLD na venkovském území České republiky pokrytém místními akčními skupinami. Z evropských nařízení vyplývá, že jedinými oprávněnými žadateli o dotaci jsou právě místní akční skupiny.

Česká republika má již z minulosti pozitivní zkušenosti s uplatňováním principů CLLD v rámci Leaderu, který je založený na přístupu „zdola na horu“ a partnerském přístupu. Vzhledem k využití tohoto přístupu dochází v České republice k lepšímu zacílení podpory místních potřeb venkova a k rozvoji spolupráce účastníků na místní úrovni. Místní akční skupiny jsou oprávněny v programovém období 2014 – 2020 zpracovávat integrovanou strategii širšího zaměření, která je financována z více programů ESIF nebo jiných zdrojů. Proto, aby mohly být projekty schváleny, musí místní akční skupiny vytvořit Strategii Komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD). Podmínkou pro předkládání žádostí o podporu SCLLD je splnění standardů Místních akčních skupin, které jsou definovány Metodikou pro standardizaci místních akčních skupin. Dále je také nutné patřičné osvědčení vydané Ministerstvem zemědělství. Na základě schválených SCLLD je možné čerpat podporu pro realizaci tzv. integrovaných projektů v rámci Integrovaného regionálního operačního programu (IROP), Operačního programu Zaměstnanost, Operačního programu Životní prostředí a Programu rozvoje venkova. Rozdělení finančních zdrojů dle jednotlivých operačních programů je uvedeno v obrázku 3.3.

Obrázek 3.3: Alokace z ESIF mezi programy pro programové období 2014 - 2020

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2012; 2016

Pro podporu SCLLD je v rámci Integrovaného regionálního operačního programu na období 2014 – 2020 vyhrazena částka 303 932 254 EUR. Z OP Zaměstnanost putuje na podporu Strategie Komunitně vedeného místního rozvoje 67 294 721 EUR. Operační program Životní prostředí přispívá na podporu SCLLD 175 867 535 EUR. Prostředky z OP ŽP putují pouze místním akčním skupinám, které se nachází na území velkoplošných chráněných územích je možné nebo nutné realizovat aktivity CLLD v rámci OP Životní prostředí. Na podporu SCLLD v rámci Programu rozvoje venkova je vyčleněno 153 711 601 EUR (Ministerstvo pro místní rozvoj, 2015).

Komunitně vedený místní rozvoj představuje metodu pro zapojení aktérů na místní úrovni, včetně občanské společnosti a místních ekonomických subjektů při vytváření a realizaci místních integrovaných strategií. Tyto strategie pomáhají v daném území a společenství vytvořit přechod k udržitelnější budoucnosti. CLLD může být velmi účinným instrumentem k novým, efektivnějším a udržitelnějším formám hospodářského i sociálního rozvoje a ochrany životního prostředí. Jednotlivé kroky CLLD by měly být v souladu se Strategií Evropa 2020. Komunitně vedený místní rozvoj je (Místní akční skupina, 2016):

- zaměřen na konkrétní subregionální území (území MAS);
- zapojením místních akčních skupin složených ze subjektů zastupujících veřejné a soukromé místní socioekonomické zájmy, v nichž na rozhodovací úrovni ani veřejné orgány definované podle vnitrostátních předpisů ani žádná z jednotlivých zájmových skupin nepředstavují více než 49 % hlasovacích práv;
- realizován na základě integrovaných a více odvětvových strategií CLLD zaměřených na dotčenou oblast;
- koncipován s ohledem na místní potřeby a potenciál a zahrnuje inovativní prvky v místních souvislostech.

Vzhledem k tomu, že se Česká republika stala součástí Evropské unie, je pro ni problematika rozvoje venkova stejně důležitá jako pro samotnou EU. V rámci Programu rozvoje venkova je Česká republika z tohoto důvodu oprávněna k čerpání finanční pomoci z fondů EU. Za tímto účelem využívala v programovém období 2007 – 2013 iniciativu Leader a na základě dobré zkušenosti s metodou Leader navázala v programovém období 2014 – 2020 na metodu Komunitně vedeného místního rozvoje, který je realizován prostřednictvím Místních akčních skupin.

4 Strategie místního rozvoje MAS Staroměstsko v programovém období EU 2014 – 2020

MAS Staroměstsko leží v regionu soudržnosti Střední Morava, který je tvořen Olomouckým a Zlínským krajem a dále spadá do okresu Uherské Hradiště. Obce MAS Staroměstska, jejichž výměra je 6 254 ha, leží v bezprostřední blízkosti okresního města Uherské Hradiště, které je rovněž hlavním správním střediskem, střediskem obchodu a pracovních příležitostí pro zájmové území. Vymezení území MAS Staroměstsko dle klasifikace NUTS je obsaženo v tabulce 4.1.

Tabulka 4.1: Zařazení MAS Staroměstsko dle klasifikace NUTS

Klasifikace NUTS	Název
NUTS I	Česká republika
NUTS II	Region soudržnosti Střední Morava
NUTS III	Zlínský kraj
LAU I	Okres Uherské Hradiště

Zdroj: Místní akční skupiny Zlínského kraje, 2013; vlastní zpracování, 2016

Na území MAS Staroměstsko se nachází několik dobrovolných svazků obcí (DSO), které se zabývají rozvojem území. Hlavním předmětem činnosti DSO je spolupráce a koordinace záměrů v oblasti kultury, hospodářství a sociálního rozvoje, zlepšování životního prostředí, rozvoj turistiky a cestovního ruchu. Cílem MAS bylo zformování společného postupu samospráv při prosazování společných zájmů a koordinace při využívání zahraniční pomoci. V neposlední řadě je účelem založení DSO rovněž spolupráce s jinými DSO, sousedními regiony v ČR i příhraničními regiony Slovenské republiky.

Do území MAS Staroměstsko zasahují 4 dobrovolné svazky obcí, kdy jedním z nich je **Sdružení obcí pro rozvoj Baťova kanálu a vodní cesty na řece Moravě**. Toto sdružení vzniklo v roce 2005 a jeho primárním cílem je obnova a rozvoj historické vodní cesty Baťova kanálu pro účely turistického ruchu. Hlavním účelem je budování infrastruktury cestovního ruchu, a to přístaviště, cyklostezky, kempu a ubytovny, půjčovny lodí, navigačního a informačního systému aj. Mezi členské obce této MAS spadají Babice, Bělov, Hulín, Huštěnovice, Kostelany nad Moravou, Kroměříž, Kunovice, Kvasice, Napajedla, Nedakonice, Otrokovice, Spytihněv, Staré Město, Střížovice, Tlumačov, Uherské Hradiště, Uherský Ostroh, Žlutava.

Další DSO je **Osvětimansko**, které bylo založeno v roce 1995 a sdružuje obce Hostějov, Medlovice, Osvětimany a Újezdec. Cílem tohoto svazku Osvětimansko je zásobování členských obcí vodou, provoz a údržba vybudovaného vodovodu, rozvoj kultury a cestovního ruchu a zajišťování ochrany životního prostředí.

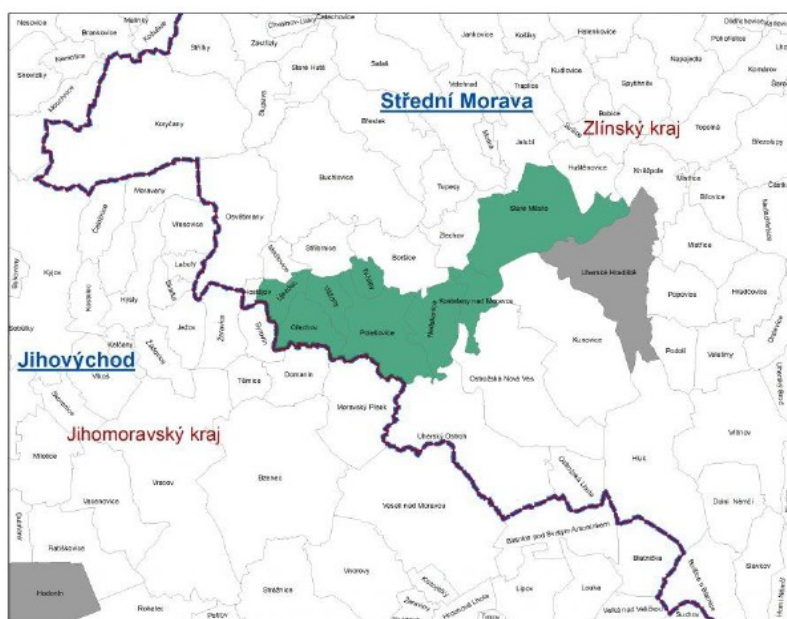
Sdružení obcí Východní Moravy je dobrovolný svazek obcí z okresů Uherské Hradiště, Kroměříž a Zlín, které sídlí v krajském městě Zlín. Tento svazek vznikl v roce 1998 a sdružuje 87 obcí z okolí.

Posledním, avšak neméně důležitým sdružením, je mikroregion Staroměstsko, založený v roce 2002. Cílem DSO je všeobecný rozvoj mikroregionu a prezentace všeho, co může mikroregion nabídnout. Mikroregion Staroměstsko sdružuje 19 obcí, a to Staré město u Uherského Hradiště, Babice, Boršice, Huštěnovice, Jalubí, Jankovice, Kostelany nad Moravou, Košíky, Nedakonice, Ořechov, Polešovice, Sušice, Traplice, Tučapy, Tupesy, Újezdec, Vážany, Zlechov, Kudlovice.

4.1 Socioekonomická analýza MAS Staroměstsko

Místní akční skupina Staroměstsko je tvořena katastrálními územími 8 obcí a to Kostelany nad Moravou, Nedakonice, Ořechov, Tučapy, Újezdec a Vážany, Polešovice, které nesou statut městyse a Staré Město, jenž funguje jako město. Územní vymezení je vyznačeno v níže uvedeném obrázku 4.1.

Obrázek 4.1: MAS Staroměstsko

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013

4.1.1 Přírodní podmínky

Území MAS Staroměstsko je přírodně rozmanitou oblastí, která je tvořena z jedné části údolní nivou řeky Moravy se slepými rameny a z druhé části pak podhůřím Chřibů.

Převážná část podhůří Chřibů je po odlesnění, jež proběhlo v minulosti, zorněna a převládají zde pole, které navazují na louky a lesy. Velkou část území pokrývají lužní typy porostů.

Důležitý prim pro MAS Staroměstsko hraje údolní široká niva řeky Moravy, která je z přírodovědného hlediska významným biotopem. V minulosti se v obcích, kde protékala řeka Morava, nacházela slepá ramena s bohatou březní vegetací a lužními lesy. Později byl však tok Moravy zregulován a tak vznikl biotop sezónně zaplavovaných luk, ze kterých se postupně stávala orná pole. Ve srovnání s celou Českou republikou je produkční potenciál půd MAS nadprůměrný. Jedinými limitujícími faktory jsou podpovrchová hladina podzemní vody a riziko výskytu záplav, které sužuje místní obyvatelstvo již několik let.

Na území MAS Staroměstsko se nenacházejí nijak zvlášť chráněná území, jako například CHKO⁸, přírodně parky, národní přírodní parky a rezervace nebo památková rezervace.

Kvalita životního prostředí

Životní prostředí území MAS se z převážné části dá hodnotit jako poměrně velmi znečištěná oblast. Přitom v oblasti MAS Staroměstsko, s výjimkou Starého města, se téměř nevyskytují zdroje znečištění z průmyslové výroby nebo zemědělství. Hlavní příčinou znečištění je doprava.

Co se týká vodních toků řeky Moravy a jejího přítoku Olšavy patří oba tyto toky ve sledovaných úsecích do 3. stupně znečištění vody.⁹ V minulosti však řeka Morava a Olšava dosahovala 5. Stupně znečištění vody a to velmi silně znečištěné vody, což je nejvyšší možný stupeň znečištění v ČR. K výraznému zlepšení situace došlo v důsledku snižování znečištění vypouštěných vod z bodových i plošných zdrojů.

4.1.2 Obyvatelstvo

Hustota zalidnění místní akční skupiny Staroměstsko činí 208,3 obyvatel/km². V roce 2014 dosahoval počet obyvatel 13 027.

⁸ CHKO – Chráněná krajinná oblast.

⁹ Pětistupňová stupnice se stupni: neznečištěná, mírně znečištěná, znečištěná, silně znečištěná a velmi silně znečištěná voda.

V průběhu let se počet obyvatel na území MAS měnil, jak je možné pozorovat v následující tabulce 4.2. Ve sledovaném období 2007 – 2014 dosahoval nejvyššího počtu obyvatel rok 2014 tedy 13 027, naopak nejméně obyvatel žilo na území MAS v roce 2011 a to 12 010 obyvatel. Vývoj počtu obyvatelstva v MAS Staroměstsko má rostoucí trend.

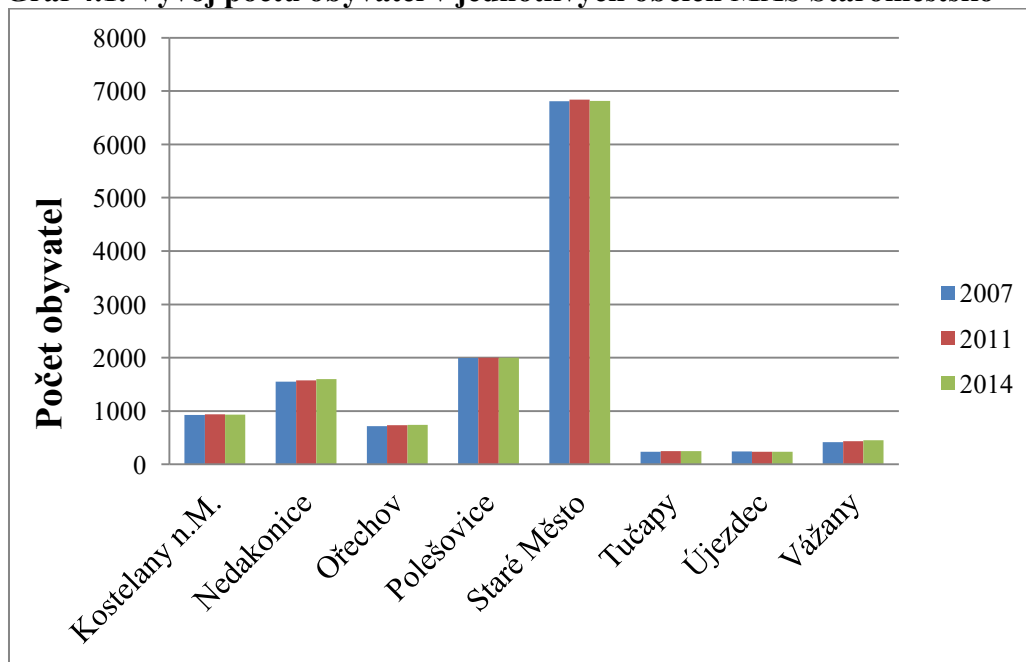
Tabulka 4.2: Vývoj počtu obyvatel na území MAS Staroměstsko mezi lety 2007 – 2014

Roky	Počet obyvatel	Hustota zalidnění na km ²
2007	12 886	206,0
2008	12 972	207,4
2009	12 938	206,9
2010	12 969	207,4
2011	12 010	192,0
2012	13 016	208,1
2013	13 014	208,1
2014	13 027	208,3

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

V následujícím grafu 4.1 je uveden vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích, které se nacházejí v oblasti působnosti MAS Staroměstsko. Vývoj je zaznamenán v průběhu let 2007 – 2014, kdy pro daný graf byly vybrány roky 2007, 2011 a 2014. Z níže uvedeného grafu je možné vidět, že dominující je Staré Město, které disponuje několikanásobně vyšším počtem obyvatel. Ze zbývajících obcí má nejvíce obyvatel obec Polešovice a nejméně pak obce Újezdec a Tučapy, kde je počet obyvatel takřka vyvážen.

Graf 4.1. Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích MAS Staroměstsko

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

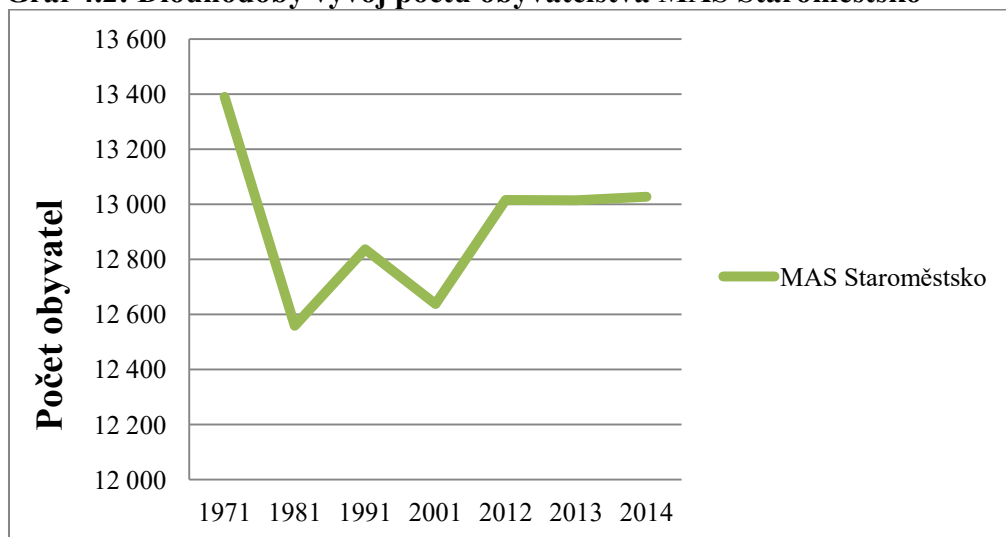
V programovém období 2007 – 2013 přibylo na území MAS Staroměstsko 128 obyvatel, v následujícím roce, tedy 2014 se celkový počet obyvatel navýšil ještě o 14 osob. Na přírůstku obyvatelstva se z 64 % podílel přirozený pohyb obyvatelstva (tj. přirozený přírůstek/úbytek) a z 36 % mechanický pohyb obyvatelstva (migrace). Přirozený přírůstek zaznamenaly všechny obce, kromě obcí Ořechov a Újezdec. Na konci programového období 2007 – 2013 zaznamenaly migrační přírůstek obce Kostelany nad Moravou, Nedakonice, Ořechov a Tučapy. Například Staré Město bylo výrazně poznamenáno migračním úbytkem (Staré Město migrací výrazně ztrácelo v letech 2009 až 2011).

Dlouhodobý trend

Dlouhodobý trend ve vývoji obyvatelstva MAS je proměnlivý. Od 70. let do 80. let 20. století byl zaznamenán pokles obyvatelstva MAS. V osmdesátých letech došlo k oživení růstu, které trvalo do začátku roku 1991. Po roce 2000 byl zaznamenán opět růst a ke konci roku 2012 dosáhl nejvyšších hodnot od sedmdesátých let minulého století. Od roku 2012 růst počtu obyvatelstva pokračuje. Vývoj počtu obyvatel od 70. let je uveden v grafu 4.2.

Situace v oblasti MAS kopírovala celostátní trend, kdy počet obyvatel ve městech stagnoval či klesal, přičemž růst zaznamenávaly spíše menší obce v okolí měst. Stejná situace postihla také Staré Město, které ztrácelo stěhováním nejvíce obyvatel ze všech obcí oblasti MAS.

Graf 4.2: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatelstva MAS Staroměstsko

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

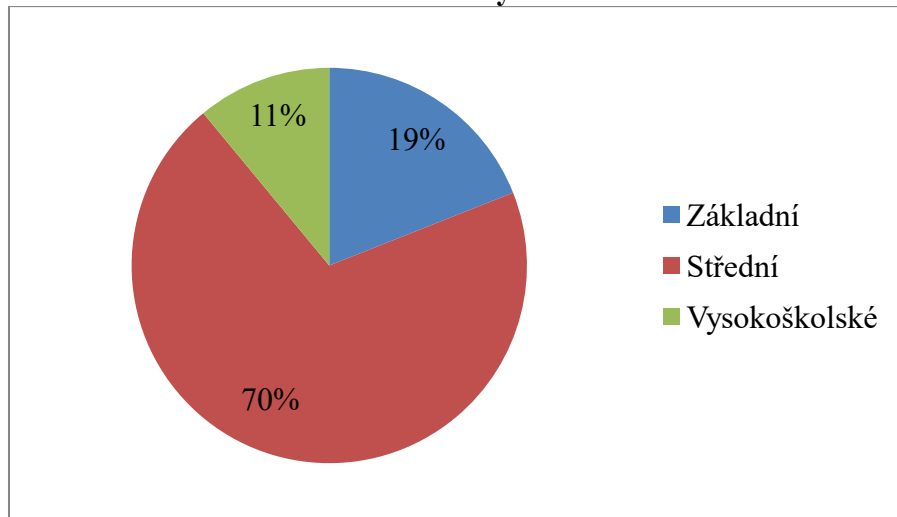
Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Na území MAS Staroměstsko se nevyskytují vysoké školy, avšak vysoké školy jsou v blízkém Uherském Hradišti, Kunovicích a v nedalekém Zlíně. Nejnižší podíl vysokoškolsky

vzdělaných obyvatel je v obcích Ořechov, Tučapy a Újezdec. Nejlepší v oblasti vzdělanosti zaznamenána ve Starém Městě a v Polešovicích.

Nejvyšší počet obyvatelstva staršího 15ti let, tedy 70 %, dosáhlo středoškolského vzdělání. Na druhém místě vzdělaností struktury se umístily osoby, které mají ukončené pouze základní vzdělání a to 19 % obyvatel staršího 15ti let. Nejméně obyvatel, 11 %, na území MAS Staroměstsko disponuje s vysokoškolským diplomem.

Graf 4.3: Vzdělanostní struktura obyvatelstva staršího 15ti let MAS Staroměstska

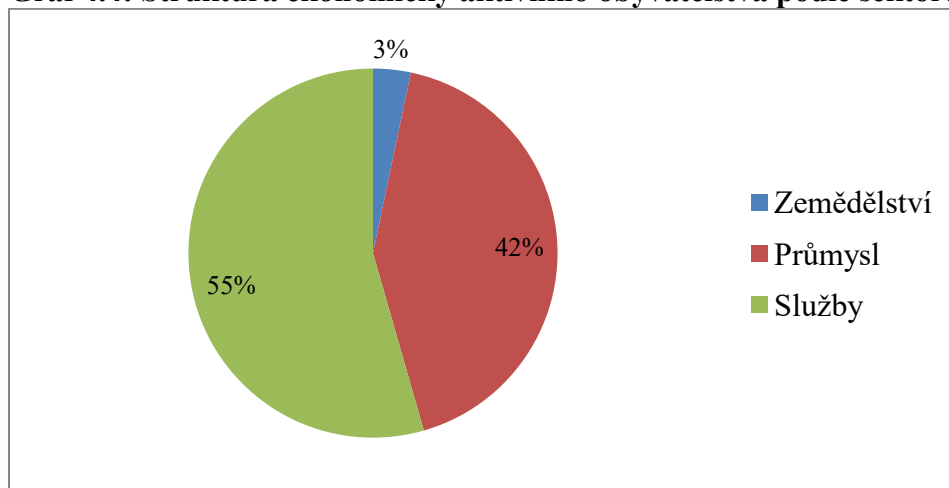

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

4.1.3 Trh práce

Stejně jako ve většině zemí EU je trend dominujícího sektoru služeb a zaostávání sektoru zemědělství, obdobný i v případě MAS Staroměstska. Stále větší množství osob se uchází nebo je zaměstnáno v oblasti služeb, což lze shledat i v grafu 4.4. Z hlediska zastoupení jednotlivých sektorů, je sektor služeb dominantní a to především ve větších sídlech. Vyšší podíl zaměstnaných v průmyslu než v sektoru služeb je již pouze v malých obcích, jako Ořechov a Vážany. V obcích s tradičně rozvinutou zemědělskou výrobou je stále relativně velká část ekonomicky aktivního obyvatelstva zaměstnána v právě v tomto sektoru. Tento trend je typický pro obce Polešovice a Ořechov, díky dlouhodobé tradici pěstování vinné révy.

Graf 4.4: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva podle sektorů

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Hlavním centrem dojížděky za prací i do škol je pro všechny obce MAS Staroměstska okresní město Uherské Hradiště. Staré Město a Kunovice jsou dalšími místy, kam obyvatelé MAS dojíždí za prací či školou. Nejvyšší podíl vyjíždějících za prací mimo obec bydliště je v obcích Tučapy a Vážany, kde za prací dojíždí 60 % ekonomicky aktivních obyvatel. Celkově však do MAS Staroměstsko za prací více osob přijíždí, než kolik jich za prací vyjíždí. To je zapříčiněno díky vysoké dojížděce do Starého Města z obcí ze směru od Buchlovic.

Nezaměstnanost

Od roku 2013 se používá nový ukazatel registrované nezaměstnanosti v ČR, a to podíl nezaměstnaných osob, který vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Na základě dohody Českého statistického úřadu a MPSV¹⁰ nahradil tento ukazatel míru nezaměstnanosti.

Z následující tabulky 4.3, která demonstruje podíl nezaměstnanosti v obcích MAS Staroměstsko za jednotlivé roky, plyne, že nejnižší podíl nezaměstnanosti v roce 2014 byl v obci Tučapy a to 4 osoby. Naopak nejvyšších hodnot dosahovala obec Vážany s 9 osobami. Podíl nezaměstnaných osob MAS Staroměstsko, jakož i v jeho jednotlivých obcích, rostl od roku 2008 a v některých obcích dosáhla maxima v roce 2009 a potom již nastal pokles. V některých obcích pokračoval nárůst podílu nezaměstnaných osob ještě v roce 2010.

¹⁰ MPSV – Ministerstvo práce a sociální věcí.

Tabulka 4.3: Podíl nezaměstnaných osob v obcích MAS Staroměstsko

	2008	2009	2010	2011	2013	2014
Kostelany n. M.	4,3	7,1	6,9	7,6	7,5	5,8
Nedakonice	3,8	5,9	7,8	6,5	6,9	5,6
Ořechov	5,1	5,8	9,3	7,7	9,1	7,2
Polešovice	4,9	6,5	7,8	5,6	8,0	7,9
Staré Město	4,1	7,2	7,7	6,7	8,1	6,5
Tučapy	4,5	10,1	8,3	5,7	8,2	3,8
Újezdec	3,7	10,5	8,3	8,9	12,9	8,7
Vážany	5,2	8,1	7,7	6,7	12,7	9,0

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Dlouhodobá nezaměstnanost

Obtížně řešitelným jevem trhu práce je dlouhodobá nezaměstnanost. V případě dlouhodobě nezaměstnaných osob dochází mnohdy k pocitu rezignace a snížení aktivity při hledání pracovního místa, čímž jejich šance na uplatnění na trhu práce dále klesají.

Dlouhodobá nezaměstnanost je vymezena *Mezinárodní organizací práce* (International Labour Organization, ILO) a také EUROSTATem jako nezaměstnanost delší než 12 měsíců.

Z tabulky 4. 4. je zřejmé, že nejvyšší míra dlouhodobé nezaměstnanosti byla zjištěna v obci Újezdec, tedy 4,03 %, a to i přesto že obcí s největším počtem osob dlouhodobě nezaměstnaných, bylo Staré Město. Tato skutečnost je závislá na pracovní síle. Obcí s nejnižší dlouhodobou mírou nezaměstnanosti a nejmenším počtem dlouhodobě nezaměstnaných byla obec Tučapy.

Tabulka 4.4: Dlouhodobá nezaměstnanost obcí MAS Staroměstsko k 31. 12. 2014

Obec	Počet dlouhodobě nezaměstnaných	Pracovní síla	Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (v %)
Kostelany n. M.	16	654	2,45
Nedakonice	25	1 081	2,31
Ořechov	17	500	3,40
Polešovice	43	1 343	3,20
Staré Město	154	4 682	3,28
Tučapy	2	160	1,25
Újezdec	6	149	4,03
Vážany	8	301	2,66

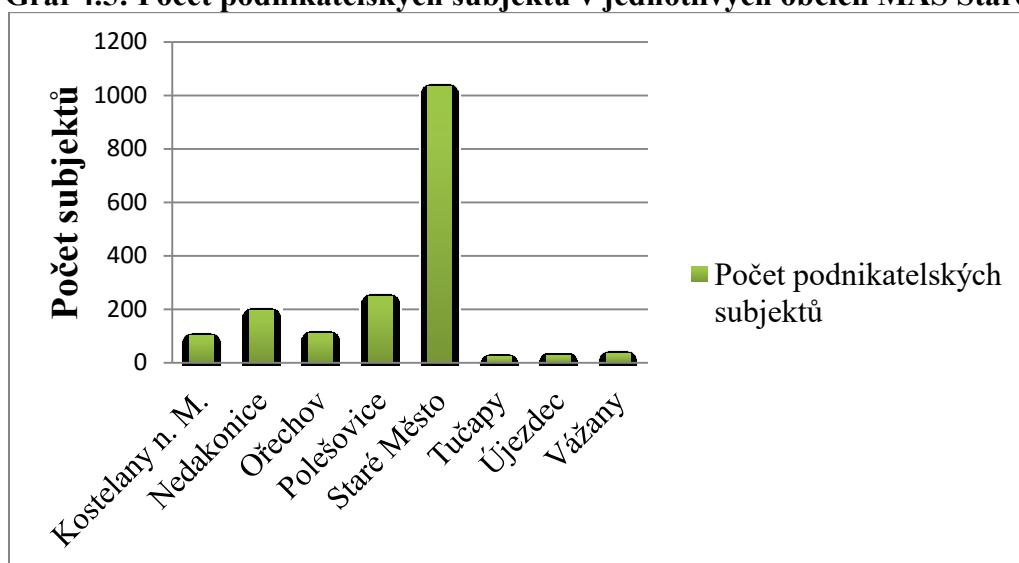
Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

4.1.4 Ekonomická vybavenost

V oblasti podnikání bylo na území MAS Staroměstsko v roce 2012 zaznamenáno 1 772 ekonomických subjektů, přičemž nejvíce jich působí v sektoru služeb. Druhé místo pak zauímají subjekty podnikající v průmyslu.

V následujícím grafu lze pozorovat počet podnikatelských subjektů působících na v oblasti MAS Staroměstsko. Je zřejmé, že nejvíce podnikatelů sídlí ve větších obcích, kterými jsou Staré město, Polešovice a Nedakonice. Nemenšího počtu podnikatelů dosahují obce Vážany, Újezdec a Tučapy.

Graf 4.5: Počet podnikatelských subjektů v jednotlivých obcích MAS Staroměstsko

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

V níže uvedené tabulce 4.5 je zaznamenán počet podnikatelských subjektů, který je sektorově rozdělen dle předmětu podnikání. Ve všech obcích MAS Staroměstsko dominuje sektor služeb, což je současným trendem celé EU. Nejvíce poskytovaných služeb nabízí Staré Město, Polešovice a Nedakonice. Za sektorem služeb je u všech obcí na druhé příčce průmysl. Na sektor zemědělství se soustředí nejméně podnikatelských subjektů.

V oblasti služeb dominuje velkoobchod, maloobchod, opravy a údržba motorových vozidel, doprava, ubytovací a stravovací služby.

Tabulka 4.5: Počet podnikatelských subjektů dle sektoru působnosti za jednotlivé obce MAS Staroměstsko

Obec	Zemědělství	Průmysl	Služby
Kostelany n. M.	7	18	75
Nedakonice	15	44	135
Ořechov	3	26	80
Polešovice	21	58	169
Staré Město	27	185	821
Tučapy	2	4	18
Újezdec	1	7	20
Vážany	1	13	22

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Průmysl

Ve většině obcí MAS Staroměstsko. se nevyskytují větší průmyslové podniky. Pro problematiku zaměstnanosti v jednotlivých obcích mají podstatný význam drobné podnikatelské subjekty s méně než 10 zaměstnanci. Výjimkou představuje Staré Město, kde se nachází několik středně velkých průmyslových podniků od 50 do 250 zaměstnanců. Největší zaměstnavatel v oblasti MAS Staroměstsko je výrobce barev a nátěrových hmot COLORLAK a.s., který má jako jediný více než 250 zaměstnanců.

Další větší průmyslové subjekty, jež jsou zdrojem pracovních příležitostí pro obyvatele MAS Staroměstsko, leží v blízkém Uherském Hradišti a Kunovicích. Do těchto dvou měst směřuje přes 80 % vyjíždějících za prací. Na území MAS Staroměstsko nabízejí pracovní příležitosti především strojírenské podniky.

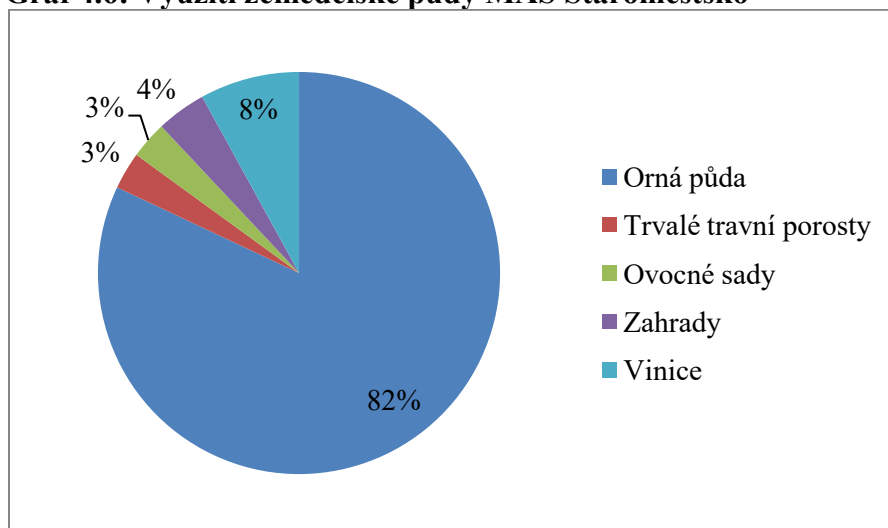
K tradičním průmyslovým odvětvím na území MAS Staroměstsko patří již zmiňovaná výroba barev a nátěrových hmot, elektrotechnická výroba pro vojenskou a leteckou výrobu, zpracování odpadu a prodej hutního materiálu. Z dalších odvětví je významné strojírenství a kovovýroba, dřevozpracující průmysl a plastikářský průmysl. Také je zde zastoupena výroba stavebních hmot a výroba potravin a nápojů. Ekonomicky významná je těžba šterkopísků a písků.

Zemědělství

Zemědělství je důležitým hospodářským odvětvím na území MAS Staroměstsko. Kromě významu pro lokální ekonomiku je velmi významné i pro místní trh práce, a to i přes pokles jeho podílu na zaměstnanosti během posledních desíti let. Zemědělství napomáhá vhodné půdní a klimatické podmínky. Většinu území zabírá výrobní oblast krmivářsko-obilnářská, které je vhodná pro pěstování obilnin, krmivářských plodin a řepky olejné.

V zemědělství MAS Staroměstska působí 77 ekonomických subjektů, kteří se vyskytují nejvíce ve Starém městě, Polešovicích a Nedakonicích. Většinou jde o drobné zemědělce. Využití zemědělské půdy, je zaznamenaná v grafu 4.6.

Graf 4.6: Využití zemědělské půdy MAS Staroměstsko

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Oblast MAS Staroměstska byla v minulosti známá pro pěstování a zpracování cukrové řepy, od které se upustilo a dnes převažuje pěstování obilovin, především pšenice. Typické pro MAS Staroměstsko a jeho okolí je také pěstování vinné révy. Největší koncentrace vinohradů je v Polešovicích a Ořechově a v menší míře také v obcích Újezdec, Vážany a Staré Město.

4.1.5 SWOT analýza MAS Staroměstsko

V souvislosti s vypracováním Strategie komunitně vedeného místního rozvoje byla provedena SWOT analýza místní akční skupiny Staroměstsko, která je uvedena v tabulce 4.6.

SWOT analýza je metoda kvalitativního hodnocení, přičemž dochází k rozčlenění faktorů rozvoje do čtyř skupin na **silné** (Strengths) a **slabé** stránky (Weaknesses), tzv. vnitřní faktory, **příležitosti** (Opportunities) a **hrozby** (Threats), tzv. vnější faktory, a to z hlediska subjektu hodnocení (Metodická podpora regionálního rozvoje, 2016).

Tabulka 4.6: SWOT analýza MAS Staroměstsko

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none">• kvalitní a udržovaný bytový fond• snadná dostupnost služeb v souměstí Uherské Hradiště, Staré Město, Kunovice• kvalitní práce s mládeží v rámci mimoškolní výchovy (sport, zájmové kroužky)• hustá síť cyklotras a cyklostezek• dobrý celkový vzhled obcí, kvalitní péče o veřejná prostranství• prosperující tradiční zemědělská odvětví – vinařství, ovocnářství• nabídka pracovních příležitostí v souměstí Uherské Hradiště, Staré Město, Kunovice• dodržování místních• vysoká kvalita životního prostředí• fungující MAS se silnou podporou obcí	<ul style="list-style-type: none">• chybějící základní síť obchodů a služeb v malých obcích• špatný stav místních komunikací a chodníků• chybějící kanalizace• průměrná mzda nedosahuje krajského ani celorepublikového průměru• malý počet prosperujících firem mimo Staré Město• malá nabídka ubytovacích služeb• chybějící komplexní pozemkové úpravy• chybějící protierozní opatření• propagace regionu (nevyužitý potenciál CR Velká Morava, místní tradice, agroturistika)• absence startovacích bytů pro mladé rodiny• spolupráce při organizaci kulturních a společenských akcí• zastaralé nebo chybějící vybavení v MŠ a ZŠ• výskyt brownfields na území Starého Města• zázemí pro společné kulturní a sportovní akce
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none">• dotační prostředky pro místní rozvoj• podpora živnostníků a drobných podnikatelů• propagace území• dotace pro rozvoj bydlení• regionální potraviny• spolupráce a mezilidské vztahy• poptávka po turistice a cestovním ruchu	<ul style="list-style-type: none">• politická situace• neaktivní občané• ekonomická situace• stárnutí populace• úbytek dětí v předškolním a školním věku• sociální situace, inkluze• zemědělská politika – žádná podpora vinařů• povodně, sucha• vylidňování venkovských oblastí

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

4.2 Místní akční skupina Staroměstsko

Každá MAS si může zvolit právní formu nestátní neziskové organizace, jež nejlépe vyhovuje jejímu území, členské základně aj. Právní forma MAS jako nestátní neziskové organizace může být:

- zapsaný spolek;
- obecně prospěšná společnost;
- ústav;
- zájmové sdružení právnických osob;

Od roku 2014, podle zákona č. 89/2012 Sb., musely MAS registrované jako občanská sdružení změnit právní formu a staly se MAS zapsaným spolkem. V místní akční skupině, která vystupuje jako zapsaný spolek, se dobrovolně sdružují fyzické i právnické osoby za účelem zajišťování činností komunitně vedeného místního partnerství ve prospěch venkova na území MAS. Místní akční skupina představuje spolupráci mezi soukromým a veřejným sektorem, která zastupuje místní socioekonomické zájmy působící na vymezeném subregionálním území, pro něž se navrhuje a provádí Strategie Komunitně vedeného místního rozvoje (Strategy of Community-Led Local Development, SCLLD). Územní působnost MAS je definovaná katastrálním územím obcí, jež souhlasily se začleněním do místní akční skupiny.

MAS představuje otevřené partnerství a její členství je dobrovolné. Spolek je tvořen členy, kteří zastupují veřejné a soukromé místní socioekonomické zájmy a může se jimi stát každý občan starší 18 let, jenž je občansky bezúhonný, plně způsobilý k právním úkonům a má trvalé bydliště na území působnosti MAS. Členem MAS může být také právnická osoba se sídlem nebo provozovnou na území působnosti MAS nebo musí prokazatelně na území MAS místně působit¹¹. Naopak členem MAS nemůže být právnická osoba, na jejíž majetek byla prohlášena likvidace nebo konkurz. Členství v MAS vzniká rozhodnutím Valné hromady a to na základě podané písemné přihlášky (NSMASČR, 2015).

Místní akční skupina Staroměstsko je občanské sdružení, které bylo zaregistrováno Ministerstvem vnitra ČR dne 17. 10. 2012. Hlavním cílem vzniku sdružení bylo nastartovat spolupráci všech zúčastněných subjektů. Vlivem legislativních změn z roku 2014 změnilo MAS Staroměstsko svou právní formu a v současnosti vystupuje jako *zapsaný spolek* MAS

¹¹ rozhodnutí o místní působnosti takového subjektu schvaluje Valná hromada

Staroměstsko. MAS Staroměstsko disponuje s 24 členy, kteří zastupují 8 obcí spadajících pod MAS Staroměstsko.

MAS Staroměstsko bylo založeno jako jeden z nástrojů trvale udržitelného rozvoje území Staroměstska. Cílem sdružení je podílet se na harmonickém rozvoji regionu pomocí aktivního partnerství veřejného a soukromého sektoru v intencích programu Leader.

Organizační struktura MAS Staroměstsko

Nejvyšším orgánem MAS je **Valná hromada**, která je tvořena všemi členy MAS. Mezi kompetence valné hromady MAS patří zejména:

- schvalování stanov, jejich doplňků a změn;
- schvalování výběru projektů od žadatelů, včetně rozsahu jejich financování, předložených Valné hromadě Programovým výborem;
- volba Statutárních zástupců jako je předseda, místopředseda, členové Programového výboru, členové Výběrové komise, jmenování Manažera a Účetní;
- projednání zprávy o hospodaření a činnosti MAS za uplynulý rok, schvalování rozpočtu a plánu činnosti na navazující období;
- rozhodnutí o vyloučení člena z MAS;
- rozhodnutí o zrušení MAS a způsobu likvidace jejího majetku.

Sdružení disponuje jedním **Předsedou** (statutární zástupce), který je oprávněn jednat jménem sdružení samostatně. Předseda je volen Valnou hromadou a je členem Programového výboru.

Výběrovou komisi tvoří 7 členů MAS Staroměstsko a do její působnosti patří hodnocení a výběr předložených projektů a dále se zabývá předkládáním vybraných projektů ke schválení Programovému výboru.

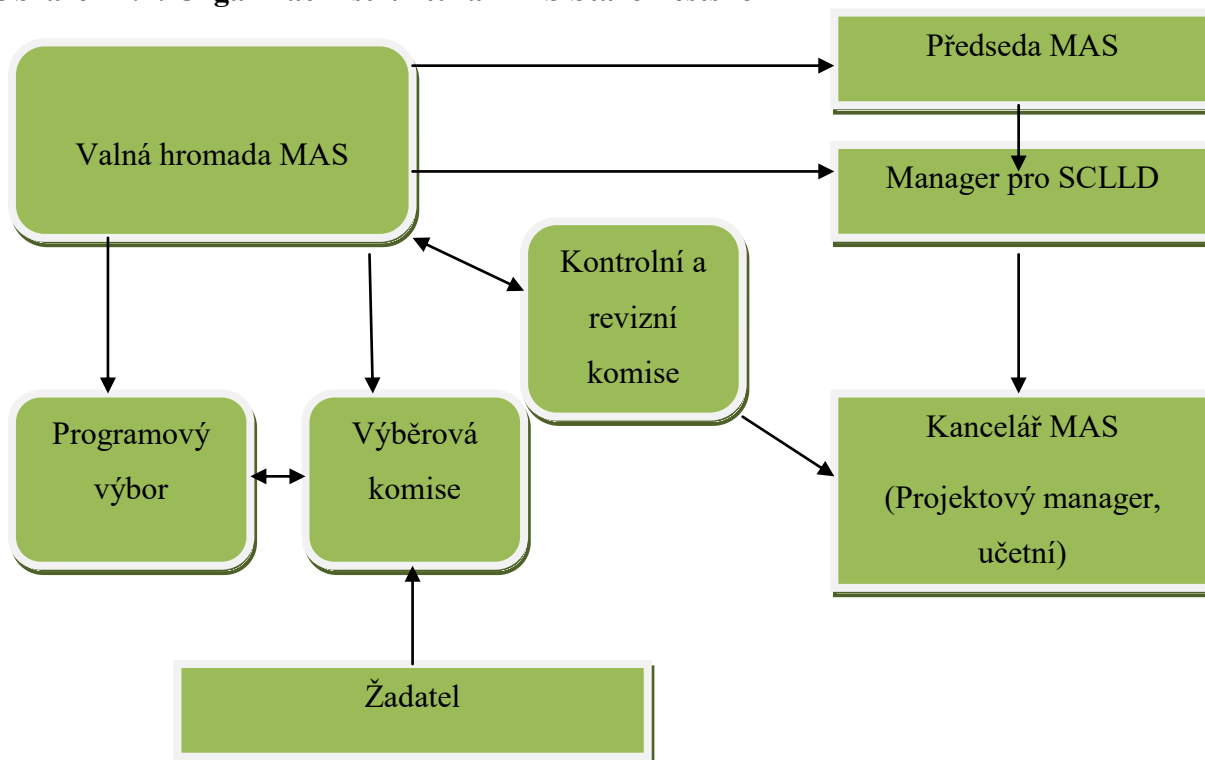
Další organizační složkou je **Programový výbor**, ve kterém působí 5 osob z podnikatelského sektoru, samosprávy a neziskových organizací. Programový výbor se zabývá zpracováváním programového záměru MAS a kritérií hodnocení projektů pro Výběrovou komisi, vybíráním typů projektů, konzultací výběru projektů s Výběrovou komisí a schvalováním výběru projektů provedené Výběrovou komisí (Programový výbor předává schválený výběr ke schválení Valné hromadě, příp. neschválený výběr předává zpět Výběrové komisi se svými připomínkami k doplnění).

Kontrolní a revizní komise je povinný orgán, který disponuje 3 až 5 členy a plní kontrolní funkce. Členové Kontrolní a revizní komise jsou voleni z řad členů MAS. Jednou z funkcí komise je podávat Zprávu o výsledcích své kontrolní činnosti Valné hromadě nejméně jedenkrát ročně. Dále dohlíží na činnosti MAS, svolává mimořádné zasedání Valné hromady a Programového výboru, jestliže to vyžadují zájmy MAS nebo provádí monitoring a hodnocení SCLLD.

Zvláštní postavení v organizační struktuře má **Manažer**. Jedná se o osobu oprávněnou jednat za sdružení v rozsahu vymezeném plnou mocí, kterou vystaví Statutární zástupci. Manažer není členem MAS, má pouze hlas poradní, a to jak ve Výběrové komisi, tak v Programovém výboru (NSMASČR, 2015).

Organizační struktura místní akční skupiny je uvedena v obrázku 4.2, kde jsou současně zobrazeny vazby mezi jednotlivými funkcemi.

Obrázek 4.2: Organizační struktura MAS Staroměstsko

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

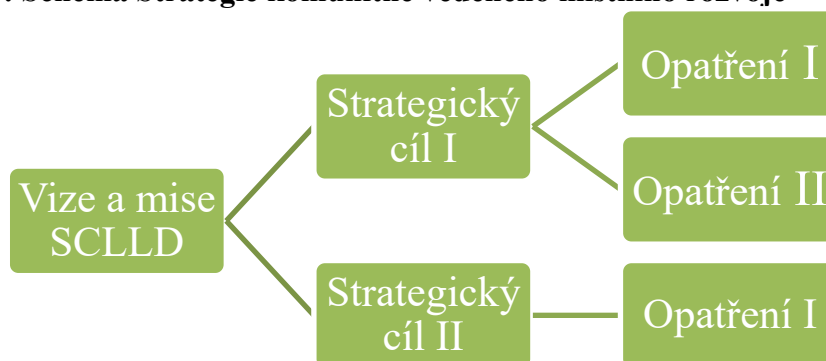
4.3 Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Staroměstsko

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Staroměstsko byla vypracována ve spolupráci s místními aktéry tvořenými ze zástupců:

- veřejného sektoru – zástupci místních samospráv (Kostelany nad Moravou, Nedakonice, Ořechov, Polešovice, Staré Město, Tučapy, Újezdec, Vážany),
- neziskového sektoru – zástupci neziskových organizací,
- z řad podnikatelů.

Strategie CLLD MAS Staroměstsko je reakcí na aktuální potřeby MAS Staroměstsko. SCLLD vychází ze SWOT analýzy a analýzy potřeb a definuje dlouhodobé vize rozvoje území místní akční skupiny Staroměstsko. Z vizí a misí MAS plynou strategické cíle, kterých může být dosaženo naplněním specifických cílů Strategie, které se skládají z jednotlivých opatření. Schéma SCLLD je zaznamenáno níže uvedeném obrázku 4.3.

Obrázek 4.3: Schéma Strategie komunitně vedeného místního rozvoje

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

4.3.1 Vize a mise Strategie Komunitně vedeného místního rozvoje

Podle **Vize** MAS Staroměstsko usiluje místní akční skupina Staroměstsko o status oblasti, která je rozvinutá a svým obyvatelům dává prostor pro práci, ať jsou zaměstnanci či podnikatelé, prostor pro pobavení, sport a kulturu, prostor pro kvalitní bydlení, odpovídající infrastrukturu a služby, prostor pro kvalitní a dostupné vzdělávání a také místo pro spokojený rodinný život a poklidné stáří.

V souladu s **Misí** MAS Staroměstsko si MAS stanovila za cíl reagovat na rozvojové potřeby své oblasti, pomáhat účastníkům daného území realizovat projekty vedoucí k rozvoji venkovského území, ke zlepšení podmínek pro kvalitní život, mimo jiné v oblasti vzdělávání, podpory podnikání a rozvoje infrastruktury. Místní akční skupina Staroměstsko mapuje,

a následně zpracovává, potřeby oblasti do SCLLD možnostmi získávání prostředků z fondů EU či jiných dostupných dotačních titulů.

4.3.2 Cíle a opatření Strategie Komunitně vedeného místního rozvoje

Na strategické cíle navazují specifické cíle, jež uvádějí, čeho se má v jednotlivých oblastech dosáhnout. Opatření specifikují, jakým způsobem má být cílů dosaženo.

Pro účely naplnění Vize a Mise MAS Staroměstsko byly stanoveny 4 **strategické cíle**. V níže uvedeném textu jsou tyto strategické cíle spolu se svými specifickými prioritami popsány. Jsou zde uvedena i jednotlivá opatření a také finanční zdroje na období 2014 – 2020. V případě individuálních zdrojů financování a zdroje financování z OP ŽP nejsou údaje k dispozici.

Strategický cíl 1: Zlepšit podmínky pro život obyvatel

Tento strategický cíl se zaměřuje na realizaci 3 specifických cílů, které jsou zaměřeny na modernizaci obecní infrastruktury pro domácnosti, veřejnost a hlavně na zajištění občanské vybavenosti. Kvalitní infrastruktura představuje základ pro další rozvoj území MAS Staroměstsko. Strategický cíl je složen z 3 základních **specifických cílů**.

První cílem je **podpora bydlení**, jejíž prioritou je podpora obecní infrastruktury a nabídky dostupného bydlení nejen pro občany s dostupnými prostředky, ale taky pro mladé rodiny s malými dětmi, neúplné rodiny, znevýhodněné rodiny a seniory. Tento specifický cíl je důležitou součástí toho, co dělá obec atraktivní. V rámci tohoto specifického cíle působí dvě opatření, přičemž první se zaměřuje na **výstavbu sociálních bytů**, kde dochází k zajištění vhodného bydlení pro všechny občany. Druhé opatření je v podobě **rozvoje infrastruktury**. Záměrem tohoto opatření je zajištění infrastruktury pro rozvoj území a to formou rozšíření kapacity pro výstavbu nových rodinných domů a bytů. Přehled opatření specifického cíle jsou zaznamenány v tabulce 4.7.

Tabulka 4.7: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 1.1 Podpora bydlení		
Opatření	Název	Zdroj financování
1.1.1.	Výstavba sociálních bytů	IROP, vlastní zdroje
1.1.2.	Rozvoj infrastruktury v obcích (výstavba inženýrských sítí)	Vlastní zdroje

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

V případě cíle **rozvoj školství** je stanoveno, že základní podmínkou rozvoje venkova a udržení stabilní základny obyvatelstva tvoří zejména vzdělání a aktivní lidé. K tomu účelu je zapotřebí vytvořit podmínky pro kvalitní vzdělání a to je jednou z hlavních priorit SCLLD MAS. Stejně jako v případě prvního specifického cíle i zde sehrávají svou roli opatření, kdy první zaměřuje svou pozornost na **podporu kvalitního vzdělávání**, kde je kladen důraz na výuku odborných znalostí. Dalším opatření je v podobě vzdělávání bez bariér. Zde jak už název napovídá je soustředěna pozornost na pomoc žákům se speciálními potřebami. Poslední opatření se zabývá **podporou zájmového a volnočasového vzdělávání**. Přehled opatření specifického cíle jsou zaznamenány v tabulce 4.8. Tabulka také obsahuje výdaje na celkové období 2014 – 2020, přičemž nejvíce putuje do opatření 1.2.1.

Tabulka 4.8: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 1.2 Rozvoj školství			
Opatření	Název	Zdroj financování	Celkové způsobilé zdroje v Kč
1.2.1.	Podpora kvalitního vzdělávání	IROP	4 421 053
1.2.2.	Vzdělávání bez bariér	IROP	1 368 421
1.2.3.	Podpora zájmového a volnočasového vzdělávání	IROP	736 842

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Specifický cíl **doprava, bezpečnost, úprava veřejného prostranství** se zaměřuje na dostupnost a bezpečnost dopravy, které jsou součástí udržitelného rozvoje obcí kladoucí důraz na podporu kvalitního života. Vnější prostředí a veřejné prostranství utváří charakter oblasti a ovlivňuje celkovou úroveň prostředí. Pro kvalitní život v obcích je důležitý i pocit bezpečí, který patří mezi základní potřeby každého občana. Opatření se týkají **podpory bezpečnosti dopravy**, které je zaměřeno na dopravní infrastrukturu zabezpečující bezpečný pohyb na komunikacích včetně komunikací pro pěší, **krizového řízení a podpory řešení v rámci živelných katastrof a dalších ohrožení**, přičemž je vyvíjena snaha o zajištění připravenosti obcí k řešení neočekávaných situací a krizí. Poslední opatření **moderní veřejný prostor** se soustředí na sociální soudržnost. Přehled opatření specifického cíle je zaznamenán v tabulce 4.9. Tabulka také obsahuje zdroje financování na období 2014 – 2020. V rámci tohoto cíle poputuje nejvíce finančních prostředků do opatření 1.3.1.

Tabulka 4.9: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 1.3 Doprava, bezpečnost, úprava veřejného prostranství			
Opatření	Název	Zdroj financování	Celkové způsobilé zdroje v Kč
1.3.1.	Podpora bezpečnosti v dopravě	IROP	10 526 316
1.3.2.	Krizové řízení a podpora řešení v rámci živelných katastrof a dalších ohrožení	IROP	526 316
1.3.3.	Moderní veřejný prostor	individuální	

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Strategický cíl 2: Zvýšit konkurenceschopnost místního hospodářství prostřednictvím podpory využívání lokálních zdrojů a služeb ve prospěch místního společenství a rozvoje společenského a kulturního života na venkově

Stejně jako předchozí strategický cíl, je i Strategický cíl 2 tvořen 3 specifickými cíli. Zaměření specifických cílů je klíčové pro oblast místního podnikání a zvýšení konkurenceschopnosti území MAS a to v oblasti zemědělství a lesnictví, podnikání v podobě malých podniků a mikropodniků, vzniku sociálních podniků a realizace opatření pro podporu veřejné infrastruktury pro podnikání. Jednotlivá opatření řeší rozvoj společenského a kulturního života na venkově.

Pro problematiku konkurenceschopnosti každého regionu je důležitá přítomnost malých a středních podniků. Právě z tohoto důvodu se stal specifickým cílem cíl **Drobní podnikatelé, obchod a služby**. Tento cíl se zaměřuje na **podporu veřejné infrastruktury pro podnikání** a konkrétně na vznik, rozvoj a udržitelnost podnikání v daném území. Dalším opatřením v rámci tohoto specifického cíle je **vznik a rozvoj malých podniků a mikropodniků**, kde jsou podporovány především drobní podnikatelé a OSVČ v oblasti nezemědělského podnikání. Poslední opatření **vznik a rozvoj sociálních podniků** se zaměřuje na výstavbu, rekonstrukce a vybavení sociálních podniků včetně rekonstrukcí objektů, aby v něm mohl být provozován sociální podnik. Přehled opatření specifického cíle jsou zaznamenány v tabulce 4.10. Tabulka také obsahuje zdroje financování na opatření.

Tabulka 4.10: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 2.1 Drobní podnikatelé, obchod a služby			
Opatření	Název	Zdroj financování	Celkové způsobilé zdroje v Kč
2.1.1	Podpora veřejné infrastruktury pro podnikání	Individulání	
2.1.2.	Vznik a rozvoj malých podniků a mikropodniků	PRV	3 212 332
2.1.3.	Vznik a rozvoj sociálních podniků	IROP, individuální	

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Druhým specifickým cílem **rozvoj a modernizace zemědělství a lesnictví**. Prioritou prvního opatření v rámci tohoto cíle je **podpora zemědělské a navazující činnosti**, jejímž cílem je podpora zemědělské a navazující činnosti v oblasti technologií v rostlinné a živočišné výrobě. Další opatření se zabývá údržbou lesů, kde je vyvíjena snaha o zachování původní funkce lesů. Přehled opatření specifického cíle jsou zaznamenány v tabulce 4.11. Tabulka také obsahuje zdroje financování, kdy nejvíc půjde do opatření 2.2.1.

Tabulka 4.11: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 2.2 Rozvoj a modernizace zemědělství a lesnictví			
Opatření	Název	Zdroj financování	Celkové způsobilé zdroje v Kč
2.2.1	Podpora zemědělské a navazující činnosti	PRV	4 122 000
2.2.2.	Údržba lesů	PRV	500 000

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Zaměřením specifického cíle **rozvoj společenského a kulturního života na venkově** je podpora tradičních aktivit včetně vnímání sounáležitosti s venkovským prostorem. Tento aspekt významně ovlivňuje život na venkově. Pozornost se zaměřuje na aktivní trávení volného času na venkově formou kulturních, sportovních nebo turistických aktivit. Specifický cíl je složený z 3 opatření. První opatření **infrastruktura pro trávení volného času obyvatel a turismu** zahrnuje aktivity na podporu podnikání a aktivit zajišťující služby v oblasti turismu a aktivního trávení volného času. Opatření **ochrana a podpora využití památek na venkově** se zaměřuje na aktivity směřující k obnově a údržbě památek historických, církevních, místních, technických a lidové architektury. **Podpora kulturních a sportovních aktivit** zahrnuje aktivity na podporu volnočasových aktivit obyvatel území s cílem zajistit posílení

soudržnosti místních lidí, aktérů a komunit. Přehled opatření specifického cíle jsou zaznamenány v tabulce 4.12. Tabulka také obsahuje zdroje financování.

Tabulka 4.12: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 2.3 Rozvoj společenského a kulturního života na venkově			
Opatření	Název	Zdroj financování	Celkové zdroje financování v Kč
2.3.1	Infrastruktura pro trávení volného času obyvatel a turismu	PRV	1 555 000
2.3.2.	Ochrana a podpora využití památek na venkově	Individuální	
2.3.3.	Podpora kulturních a sportovních aktivit	Individuální	

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Strategický cíl 3: Zlepšit podmínky pro život místních obyvatel, prostřednictvím podpory podmínek pro plnohodnotný rodinný život a podpory pospolitosti místních obyvatel

Další strategický cíl je složen ze tří specifických cílů, které jsou zaměřeny na sladění rodinného života obyvatel s životem profesním, na volnočasové aktivity obyvatel a rozvoj partnerství v rámci venkova.

Specifický cíl **sladování rodinného a profesního života** si klade za cíl vytvoření podmínek pro zaopatření dětí zaměstnaných rodičů. Specifický cíl obsahuje opatření, které usnadní rodičům sladění rodinného a profesního života tak, aby nebyli nuceni opouštět své zaměstnání kvůli péči o dítě. Přehled opatření specifického cíle jsou zaznamenány v tabulce 4.13. Tabulka také obsahuje zdroje financování

Tabulka 4.13: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 3.1 Sladování rodinného a profesního života			
Opatření	Název	Zdroj financování	Celkové zdroje financování
3.1.1	Služby umožňující podporu zaměstnaným rodičům dětí do 15-ti let (družiny, příměstské tábory, kluby)	OP Z	9 451 000

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Druhý specifický cíl je ve formě **kvalitní nabídky volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost**, kde je prioritou zajištění kvalitní nabídky volnočasových aktivit zaměřených na rozvoj a vzdělávání dospělých v klíčových kompetencích. Tento cíl obsahuje 2 opatření,

příčemž první z nich je podpora celoživotního vzdělání, která má napomoci konkurenceschopnosti obyvatel na trhu práce. Druhým opatřením je pak **podpora tradičních kulturních a sportovních aktivit na venkově pro aktivní život**. Přehled opatření specifického cíle jsou zaznamenány v tabulce 4.14. Tabulka také obsahuje zdroje financování

Tabulka 4.14: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 3.2 Kvalitní nabídka volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost			
Opatření	Název	Zdroj financování	Celkové zdroje financování v Kč
3.2.1	Podpora celoživotního vzdělávání	IROP	751 579
3.2.2	Podpora tradičních kulturních a sportovních aktivit na venkově pro aktivní život	Individuální	

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Rozvoj partnerství a spolupráce aktérů venkova představuje poslední specifický cíl, jehož prioritou je motivace aktérů území k rozvoji partnerství a spolupráce za účelem získávání nových tvůrčích podnětů pro rozvoj území. Cíl obsahuje 2 opatření a to **spolupráce v rámci iniciativy Leader**, kdy jde především o podporu měkkých aktivit zaměřených na realizaci konferencí, seminářů, workshopů, výstav, a exkurzí a **spolupráce aktérů z různých sektorů na různých prostorových úrovních**. V rámci tohoto opatření jde o navázání spolupráce na různých úrovních, ať už v rámci území MAS, kraje, ČR nebo i přeshraniční spolupráce. Přehled opatření specifického cíle jsou zaznamenány v tabulce 4.15. Tabulka také obsahuje zdroje financování.

Tabulka 4.15: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 3.2 Kvalitní nabídka volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost			
Opatření	Název	Zdroj financování	Celkové zdroje financování
3.3.1	Spolupráce v rámci iniciativy LEADER	PRV	283 000
3.3.2	Spolupráce aktérů z různých sektorů na různých prostorových úrovních		

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Strategický cíl 4: Zkvalitnit životní prostředí a dlouhodobou udržitelnost ekologické stability krajiny

Na rozdíl od předchozích strategických cílů je tento cíl složen pouze z 2 specifických cílů. Prioritou cíle je obecně oblast životního prostředí.

Specifický cíl **péče o krajinu a zmírnění negativních dopadů na ovzduší a povrchové vody** se zaměřuje na podporu a vytváření podmínek pro udržení či zlepšení kvality životního prostředí ve venkovské oblasti. Jde o podporu zkvalitňování všech oblastí životního prostředí, jako je ovzduší, povrchové vody, půdní fond, čistírny odpadních vod nebo protierozní opatření. Jedním z opatření je **oprava a modernizace drobných staveb pro zlepšení protipovodňových a protierozních opatření v obcích**, které zajišťuje funkční protipovodňová a protierozní opatření v obcích. Druhé opatření se zabývá **výstavbou a modernizací čistíren odpadních vod v obcích**. Přehled opatření specifického cíle jsou zaznamenány v tabulce 4.16.

Tabulka 4.16: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 4.1 Péče o krajinu a zmírnění negativních dopadů na ovzduší a povrchové vody		
Opatření	Název	Zdroj financování
4.1.1	Oprava a modernizace drobných staveb pro zlepšení protipovodňových a protierozních opatření v obcích	OP ŽP
4.1.2	Výstavba a modernizace čistíren odpadních vod v obcích	OP ŽP

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Pro potřeby zajištění udržitelného rozvoje v oblasti odpadového hospodářství s návazností na kvalitní životní prostředí ve venkovském prostoru je vytvořen specifický cíl **nakládání s odpady, environmentální osvěta**. Tento cíl je složen z opatření zvyšování kvality životního prostředí formou vzdělávání v environmentální oblasti, což napomáhá k zajištění udržitelného rozvoje. Druhé opatření je v podobě **zateplení veřejných budov**. Přehled opatření specifického cíle jsou zaznamenány v tabulce 4.17.

Tabulka 4.17: Přehled opatření specifického cíle

Specifický cíl 4.2 Nakládání s odpady, environmentální osvěta		
Opatření	Název	Zdroj financování
4.2.1	Zvyšování kvality životního prostředí formou vzdělávání v environmentální oblasti	OP ŽP
4.2.2	Zateplení veřejných budov	OP ŽP

Zdroj: MAS Staroměstsko, 2013; vlastní zpracování, 2016

Pro potřeby rozvoje území v dalších letech byly na základě SWOT analýzy vytvořeny potřebné strategické cíle, na základě nichž jsou rozvíjeny cíle specifické, pro které byla vytvořena konkrétní opatření. Tato opatření by měla napomoci rozvoji území Místní akční skupiny Staroměstsko. Strategické cíle se zaměřují na zlepšení podmínek pro život obyvatel MAS Staroměstsko a to prostřednictvím podpory bydlení, výstavbou sociálních bytů a rozvojem infrastruktury. Dalšími oblastmi zájmu se stalo zvýšení konkurenceschopnosti hospodářství, kterého bude dosaženo díky podpoře podnikání v rámci MAS Staroměstsko a zlepšení životních podmínek místních obyvatel, prostřednictvím podpory podmínek pro plnohodnotný rodinný život. Poslední oblastí podpory se stala ochrana životního prostředí zaměřená především na eliminaci znečištění ovzduší a nakládání s odpady.

Závěr

Diplomová práce je zaměřena na problematiku rozvoje venkova, kdy tomuto tématu je přikládána stále větší pozornost a to jak na úrovni Evropské unie, tak na úrovni České republiky, která se stala součástí Evropské Unie v roce 2004. Přestože byl rozvoj venkova v minulosti součástí Společné zemědělské politiky, dostalo se mu patřičné pozornosti až v pozdějších letech. V současnosti představuje rozvoj venkova jednou z priorit Evropské Unie a to vzhledem k tomu, že venkovské oblasti tvoří převážnou část evropského území a žije zde více než polovina obyvatel Evropské Unie. Problematicke rozvoje venkova je věnována politika rozvoje venkova, jejíž podstatou je řešení problémů venkova a využívání jeho dosud podceňovaného potenciálu. Důvodem rozvoje této politiky je snaha o řešení problému regionálních disparit, k jejichž eliminaci dochází právě díky venkovským oblastem.

Cílem diplomové práce bylo zhodnotit stávající situaci Místní akční skupiny Staroměstsko a posoudit její možný rozvojový potenciál na základě Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro programové období 2014 – 2020. Tato Strategie je zpracována na základě SWOT analýzy území a jejím cílem je rozvoj obcí Místní akční skupiny Staroměstsko, které ho má být dosaženo prostřednictvím stanovených opatření. Tyto opatření se týkají především zlepšení podmínek života místních obyvatel, podporou konkurenceschopnosti obcí v rámci Místní akční skupiny Staroměstsko a ochranou životního prostředí v dané oblasti. Díky zpracované Strategii Komunitně vedeného místního rozvoje může Místní akční skupina Staroměstsko eliminovat své slabé stránky území a podporovat stránky silné a v konečném důsledku také podpořit celkový rozvoj svého území.

Diplomová práce byla rozčleněna do tří obsahových kapitol doplněných o úvod a závěr, přičemž druhá kapitola se zabývala vymezením venkova, jeho definicemi na úrovni Evropské Unie. Současně zde byl popsán vývoj politiky rozvoje venkova a to v rámci společné zemědělské politiky Evropské Unie, která měla dominantní postavení v hospodářské politice Evropské Unie. Na základě Agendy 2000 byla společná zemědělská politika rozdělena do dvou pilířů a problematika rozvoje venkova byla včleněna do II. pilíře. V programovém období 2007 – 2013 politika rozvoje venkova začala být samostatně programována, přičemž mezi základní strategické programové dokumenty patřily zejména Strategické zásady rozvoje venkova, Nařízení Rady (ES) 1698/2005 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a na národní úrovni pak Národní strategický plán rozvoje venkova a Program rozvoje venkova. Hlavním nástrojem politiky rozvoje venkova

v programovém období 2007 – 2013 byl Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, který disponoval 96 mld. EUR. V rámci této kapitoly je také charakterizováno programové období 2014 – 2020, které bylo navrženo v souladu se Strategií Evropa 2020. Pro toto období bylo z víceletého finančního rámce vyčleněno větší množství finančních prostředků a to 99 mld. EUR.

Ve třetí kapitole byla soustředěna pozornost na politiku rozvoje venkova v České republice. V rámci této kapitoly byla zhodnocena politika rozvoje venkova České republiky v programovém období 2007 – 2013, kdy na politiku rozvoje venkova připadlo 3,6 mld. EUR. Česká republika čerpala finanční prostředky prostřednictvím Programu rozvoje venkova. Za tímto účelem Česká republika využívala iniciativu Leader a na základě dobré zkušenosti s metodou Leader, navázala v programovém období 2014 – 2020 na metodu Komunitně vedeného místního rozvoje, který je realizován prostřednictvím místních akčních skupin. Politika rozvoje venkova České republiky v programovém období 2014 – 2020 disponuje 3,1 mld. EUR.

Čtvrtá kapitola diplomové práce byla zaměřena na Strategii místního rozvoje Místní akční skupiny Staroměstsko v programovém období Evropské Unie 2014 – 2020. Tato kapitola vychází ze Strategie Komunitně vedeného místního rozvoje Místní akční skupiny Staroměstsko, která stanovila základní strategické cíle pro rozvoj území. Strategické cíle byly stanoveny na základě provedené SWOT analýzy území Místní akční skupiny Staroměstsko. Zde byly stanoveny za základní silné stránky kvalitní a udržovaný bytový fond, snadná dostupnost služeb či vysoká kvalita životního prostředí. Za slabé stránky území lze považovat špatný stav místních komunikací a chodníků, chybějící kanalizace a základní síť obchodů a služeb v malých obcích. Za příležitosti byly označeny dotační příležitosti pro místní rozvoj, podpora živnostníků a propagace území. Dle SWOT analýzy byly určeny také hrozby a to politická a ekonomická situace, stárnutí populace a riziko povodní. V rámci Strategie byly vymezeny 4 strategické cíle, mezi které patří Zlepšení podmínek pro život obyvatel, kdy je pozornost soustředěna na podporu bydlení, rozvoj infrastruktury a výstavbu sociálních bytů. Druhý strategický cíl Zvýšení konkurenceschopnosti místních služeb se zaměřuje na drobné podnikatele, rozvoj a modernizaci zemědělství a lesnictví a na rozvoj společenského a kulturního života. V rámci třetího strategického cíle Zlepšení podmínek pro život místních obyvatel je pozornost soustředěna na sladování rodinného a profesního života a zvýšení nabídek volnočasových

a vzdělávacích aktivit. Poslední strategický cíl Zkvalitnění životního prostředí v sobě obsahuje cíle zabývající se péčí o krajinu a nakládáním s odpady.

Vzhledem k tomu, že význam venkova v posledních letech neustále roste, jsou ze strany Evropské Unie i České republiky vyvíjeny aktivity zaměřené na podporu těchto oblastí. V rámci diplomové práce byla vymezena problematika rozvoje venkova a to jak na evropské úrovni, tak na úrovni České republiky. Jak již bylo zmíněno, v České republice je politika rozvoje venkova realizována prostřednictvím Programu rozvoje venkova, v rámci něhož působí mimo jiné také Místní akční skupina Staroměstsko. Pro čerpání prostředků z Evropské Unie jsou místní akční skupiny povinny zpracovávat Strategii komunitně vedeného místního rozvoje. Ve Strategii Místní akční skupiny Staroměstsko byly charakterizovány příležitosti a problémy daného území a současně byla zpracována SWOT analýza. Na základě těchto skutečností byly vytvořeny strategické cíle Místní akční skupiny Staroměstsko, díky kterým bude v programovém období 2014 – 2020 docházet k podpoře silných stránek a k eliminaci problémů území.

Seznam použité literatury

Knížní zdroje

1. KLUFOVÁ, Renata. *Demografický vývoj a typologie českého venkova v kontextu prostorových souvislostí*. 1. Vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. 276 s. ISBN 978-80-7478-733-1
2. MAJEROVÁ, Věra a kol. *Český venkov 2008: Proměny venkova*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187 s. ISBN 978-80-213-1991-0.
3. MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA ZLÍNSKÉHO KRAJE. *Prezentace úspěšných projektů PRV 2007-2013*. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2013. ISBN 978-80-7434-135-9.
4. NOVOTNÁ, Martina. *Regionální politika EU*. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská, 2007, 206 s. Studijní opora pro distanční vzdělávání. ISBN 978-802-4814- 131.
5. PĚLUCHA, Martin a kol. *Venkov na prahu 21. století*. 1. Vyd. Praha: Alfa Nakladatelství, 2012. 319 s. ISBN 978-80-87197-49-3.
6. TOMŠÍK, Karel. *Vývoj a perspektivy evropského venkova: aspekty konkurenceschopnosti a udržitelného rozvoje v evropském venkovském prostoru v prostředí globalizace*. 1. Vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 208 s. ISBN 978-80-7357-495-6.

Články v odborných časopisech

7. BINEK, Jan a Hana SVOBODOVÁ. *Rozvoj venkova a rozvoj regionů: Společná zemědělská politika a regionální politika na jednom hřišti*. Regionální studia, Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2009, roč. 3, 1/2009, s. 12-19. ISSN 1803-1471.
8. VOŠTA, Milan. *Udržitelný rozvoj venkovského prostoru České republiky v kontextu nástrojů Evropské unie*. Inflow: Acta Oeconomica Pragensia [online]. 2010, č. 5, s. 20–34 [cit. 2016-02-26]. ISSN 0572–3043.

Elektronické zdroje

9. EAGRI. *Závěrečná zpráva o programu LEADER ČR*. [online]. 2008 [cit. 2016-02-26]Dostupné z:
http://eagri.cz/public/web/file/297808/Zaverecna_zprava_o_Programu_LEADER_C_R.pdf

10. EUROPEAN COMMISSION. *Agriculture and Rural Development. Factsheet 2016* [online]. [cit. 2015-03-02]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/country-files/cz_en.htm
11. EUROPEAN COMMISSION. *Rural Development in the EU - Statistical and Economic Information - Report 2013*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2013. 390 s. [online]. [cit. 2015-01-29]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/statistics/rural-development/2013/full-text_en.pdf
12. MAS STAROMĚSTSKO. *Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Staroměstsko pro programové období 2014 – 2020* [online]. 2013 [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: http://www.mas-staromestsko.cz/cardfiles/card-1770/card-12615/files/sclld-mas-staromestsko-2016.pdf_14e131a50bebae2a09b1144052db73261459502523.pdf
13. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Metodické pokyny pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014- 2020* [online]. 2014 [cit. 2016-03-17]. Dostupné z: http://nsmas.cz/content/uploads/2014/05/N%C3%81VRH-MPIN_-150520141.pdf
14. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Výzva předkládání žádostí o podporu strategií komunitně vedeného místního rozvoje* [online]. 2015 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/e360e3e4-d9eb-4493-b2d4-f3429b985738/Vyzva-CLLD-15-001-v1-0.pdf>
15. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *Program rozvoje venkova na období 2014 – 2020. Verze ze dne 9.7.2014* [online]. [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/323384/PRV_do_vlady.pdf
16. NÁRODNÍ SÍŤ MAS ČESKÉ REPUBLIKY. *MAS mezi sebou* [online]. 2015 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://nsmas.cz/content/uploads/2015/06/MAS-MEZI-SEBOU.pdf>
17. NAŘÍZENÍ RADY (ES) Č. 1257/99 ze dne 17. května 1999 o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu a o změně některých nařízení. In: *Úřední věstník Evropské unie*. 1999. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:31999R1257>
18. NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD. *EU Report 2014. Zpráva o finančním řízení prostředků Evropské Unie v ČR* [online]. 2014 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z:

<http://www.nku.cz/cz/publikace/zprava-o-financnim-rizeni-prostredku-evropske-unie-v-cr-eu-report-2014-id7131/>

19. NEJVYŠŠÍ KONTROLNÍ ÚŘAD. *EU Report 2015. Zpráva o finančním řízení prostředků Evropské Unie v ČR* [online]. 2015 [cit. 2016-03-26]. Dostupné z: <http://www.nku.cz/cz/publikace/zprava-o-financnim-rizeni-prostredku-evropske-unie-v-cr-eu-report-2015-id7762/>
20. ZÁKON 128/2000 ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení) [online]. 2015 [cit. 2016-02-26] Dostupné z: http://www.zakony.e-obec.cz/storage/1170281450_sb_zakon_o_obcich_128_2000sb.pdf

Internetové zdroje

21. CONSILIUM. *Evropská rada. Rada Evropské unie. Reforma společné zemědělské politiky* [online]. 2015 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/cs/policies/cap-reform/>
22. COUCNIL OF THE EUROPEAN UNION. *EU multiannual financial framework (MFF) negotiations. Consilium.europa.eu* [online]. 2015 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/multiannual-financial-framework/mff-2014-2020/>
23. COUCNIL OF THE EUROPEAN UNION. *Reform of the Common Agricultural Policy* [online]. 2015b [cit. 2016-02-05]. Dostupné z: <http://www.consilium.europa.eu/en/policies/cap-reform/>
24. EAGRI. *Program rozvoje venkova 2007 – 2013* [online]. 2015 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-období-2007/>
25. EUROPA. *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD). Europa.eu* [online]. 2012 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/general_framework/160032_cs.htm#Amendingact
26. EUROPEAN COMMISSION. *The european network for rural development. Policy overview 2014 – 2020* [online]. 2015 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://enrd.ec.europa.eu/en/policy-in-action/cap-towards-2020/rdp-programming-2014-2020/policy-overview>
27. EUROSOP. *Víceletý finanční rámec* [online]. 2016 [cit. 2016-02-05]. Dostupné z: <https://www.eurosop.cz/8904/sekce/vicelety-financi-ramec/>

28. EUROSOP. *Zemědělství* [online]. 2015 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>
29. EUROSTAT. *Main tables. Total unemployment rate* [online]. 2015 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdec450&plugin=1>
30. EVROPSKÁ KOMISE. *Evropa 2020. Strategie Evropa 2020 v kostce* [online]. 2014 [cit. 2015-02-05]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_cs.htm
31. EVROPSKÁ KOMISE. *Rozvoj venkova 2014 – 2020* [online]. 2015 [cit. 2015-05-28]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_cs.htm
32. EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY. *Regiony regionální politiky* [online]. 2015 [cit. 2015-11-20]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/Informace-o-fondech-EU/Regiony-regionalni-politiky-EU>
33. EVROPSKÝ PARLAMENT. *Financování společné zemědělské politiky* [online]. 2015 [cit. 2015-02-05]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.2.2.html
34. IDNES.CZ. *Za pět let snížíme počet lidí na hranici chudoby o sto tisíc, řekl Sobotka* [online]. 4. září 2015 [cit. 2016-03-31]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/sobotka-cr-snizi-pocet-lidi-na-hranici-chudoby-foh-/domaci.aspx?c=A150904_120327_domaci_zt
35. METODICKÉ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *SWOT analýza* [online]. 2016 [cit. 2016-03-28]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/swot-analyza.html>
36. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evropské strukturální a investiční fondy. Adicionalita* [online]. 2012 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Informace-a-dokumenty/slovník-pojmu/A/Adicionalita>
37. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Evropské strukturální a investiční fondy. Programy pro programové období 2014 – 2020* [online]. 2012 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/cs/Fondy-EU/2014-2020/Operacni-programy>

38. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Portál územního plánování. Přehledné mapy* [online]. 2015 [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: <http://portal.uur.cz/images/mapy/03-mapa-cr-orp-2015.jpg>
39. MÍSTNÍ AKČNÍ SKUPINA. *Partnerství venkova. Integrovaná strategie území (ISÚ) neboli Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) MAS Partnerství venkova* [online]. 2016 [cit. 2016-03-18]. Dostupné z: <http://www.maspartnerstvi.cz/integrovana-strategie-uzemi-isu-pusobnosti-mas-partnerstvi-v/>
40. PERLÍN. PERLÍN, Radim. *Vymezení venkovských obcí v Česku. Dsv.cz* [online]. 2009 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6384068>.
41. STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. *Program rozvoje venkova 2014 – 2020* [online]. 2013 [cit. 2016-03-02]. Dostupné z: <https://www.szif.cz/cs/prv2014>
42. ZASTOUPENÍ EVROPSKÉ KOMISE V ČR. *Česká republika- plán rozvoje venkova. Europa.eu* [online]. 2007 [cit. 2016-02-26]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-07-209_cs.htm?locale=en.

Seznam zkratek

CAP/SZP	Common Agriculture Policy Společná zemědělská politika
CLLD	Community-Led Local Development Komunitně vedený místní rozvoj
CZ/ČR	Czech Republic Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
DSO	Dobrovolný svazek obcí
EAFG	European Agricultural Guarantee Fund Evropský zemědělský záruční a garanční fond
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund
EEC/EHS	European Economic Community Evropské hospodářské společenství
EIB	European Investment Bank Evropská investiční banka
ES	Evropská společenství
ESIF	European Structural and Investment Funds Evropské strukturální a investiční fondy
EU	European Union Evropská Unie
Eurostat	Evropský statistický úřad
HND	Hrubý národní důchod

HRDP	Horizontal Rural Development Plan Horizontální plán rozvoje venkova
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization Mezinárodní organizace práce
IROP	Integrovaný regionální operační program
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-accession Nástroj předvstupních strukturálních politik
LAG/MAS	Local Action Group Místní akční skupina
LAU	Local Administrative Unit Místní administrativní jednotka
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NSPRV	Národní strategický plán rozvoje venkova
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics Nomenklatury územních statistických jednotek
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OP Z	Operační program Zaměstnanost
OP ŽP	Operační program Životní prostředí
OP	Operační program
ORP	Obce s rozšířenou působností
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
PRV	Program rozvoje venkova

SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova
SEA/JEA	Single European Act Jednotný evropský
SCLLD	Strategy of Community-Led Local Development Strategie komunitně vedeného místního rozvoje
UN/OSN	United Nation Organizace spojených národů
ŽP	Životní prostředí

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Seznam tabulek

Tabulka 2.1: Územní statistické jednotky NUTS v EU

Tabulka 2.2: Zaměření Fischlerovy reformy

Tabulka 2.4: Seznam společných priorit Evropské unie

Tabulka 3.1: Klasifikace České republiky dle NUTS

Tabulka 3.2: Kategorizace nástrojů k vymezení venkova

Tabulka 3.3: Finanční podpora pro ČR pro programové období 2007 – 2013

Tabulka 3.4: Přehled čerpání finančních prostředků PRV 2007 – 2013

Tabulka 4.1: Zařazení MAS Staroměstsko dle klasifikace NUTS

Tabulka 4.2: Vývoj počtu obyvatel na území MAS Staroměstsko mezi lety 2007 – 2014

Tabulka 4.3: Podíl nezaměstnaných osob v obcích MAS Staroměstsko

Tabulka 4.4: Dlouhodobá nezaměstnanost obcí MAS Staroměstsko k 31.12.2014

Tabulka 4.5: Počet podnikatelských subjektů dle sektoru působnosti za jednotlivé obce MAS Staroměstsko

Tabulka 4.6: SWOT analýza MAS Staroměstsko

Tabulka 4.7: Přehled opatření specifického cíle

Tabulka 4.8: Přehled opatření specifického cíle

Tabulka 4.9: Přehled opatření specifického cíle

Tabulka 4.10: Přehled opatření specifického cíle

Tabulka 4.11: Přehled opatření specifického cíle

Tabulka 4.12: Přehled opatření specifického cíle

Tabulka 4.13: Přehled opatření specifického cíle

Tabulka 4.14: Přehled opatření specifického cíle

Tabulka 4.15: Přehled opatření specifického cíle

Tabulka 4.16: Přehled opatření specifického cíle

Tabulka 4.17: Přehled opatření specifického cíle

Seznam grafů

Graf 2.1: Podíl tematických os na rozpočtu EAFRD

Graf 2.2: Struktura výdajů EU v období 2007 – 2013

Graf 2.3: Struktura výdajů EU na období 2014 – 2020

Graf 3.1: Alokace prostředků do jednotlivých oblastí PRV 2014 – 2020

Graf 4.1. Vývoj počtu obyvatel v jednotlivých obcích MAS Staroměstsko

Graf 4.2: Dlouhodobý vývoj počtu obyvatelstva MAS Staroměstsko

Graf 4.3: Vzdělanostní struktura obyvatelstva staršího 15ti let MAS Staroměstska

Graf 4.4: Struktura ekonomicky aktivního obyvatelstva podle sektorů

Graf 4.5: Počet podnikatelských subjektů v jednotlivých obcích MAS Staroměstsko

Graf 4.6: Využití zemědělské půdy MAS Staroměstsko

Seznam obrázků

Obrázek 2.1: Hierarchie programování politiky rozvoje venkova EU 2007 – 2013

Obrázek 2.2: Architektura politiky rozvoje venkova v rámci EAFRD 2007 – 2013

Obrázek 2.3: Schéma provázanosti základních dokumentů politiky rozvoje venkova pro období 2014 – 2020

Obrázek 3.1: Mapa správního uspořádání ČR (ke dni 31. 1. 2015) ORP

Obrázek 3.2: Osy Programu rozvoje venkova ČR pro období 2007 – 2013

Obrázek 3.3: Alokace z ESIF mezi programy pro programové období 2014 – 2020

Obrázek 4.1: MAS Staroměstsko

Obrázek 4.2: Organizační struktura MAS Staroměstsko

Obrázek 4.3: Schéma Strategie komunitně vedeného místního rozvoje

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona; - bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 22. dubna 2016

.....

Bc. Nikola Sentlová